

Masarykův lid

ROČNÍK XIX • 1. ČÍSLO • BŘEZEN 2013

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉHO DISKUSNÍHO KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

ZŠ Na Planině, Praha 4 - Krč, tel. č.: 233 373 934

e-mail: kmh@joura.cz

www.miladahorakova.cz

Redakční rada: J. Adlt, E. Jourová

J. Titzlová, pod vedením Z. Dvořákové

Produkce a expedice: Nakladatelství Eva-Milan

Nevole, K Údolí 2, 143 00 Praha 12

e-mail: nakladeva@seznam.cz

REGISTROVÁNO MK ČR E 11026

STATĚ A POJEDNÁNÍ - AKTUALITY - ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ - Z ARCHIVŮ - KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ - JAZYKOVÝ SLOUPEK - VZPOMÍNÁME - ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ - INFORMACE

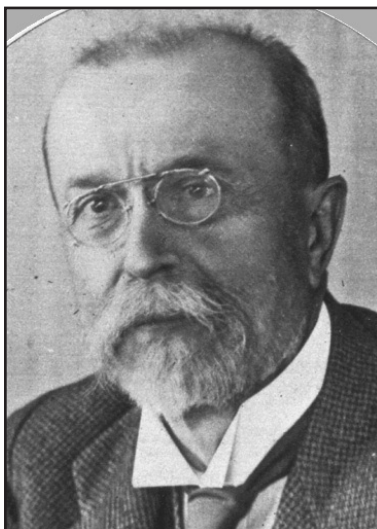
STATĚ A POJEDNÁNÍ

Otiskujeme stat' dr. Jiřího Olšovského, v níž se opět zabývá Masarykem jako inspirativním zdrojem. Tentokrát vychází ze souboru Masarykových Univerzitních přednášek I. Praktická filosofie, Etika, které Masaryk přednášel univerzitním studentům v letech 1898/1899 a které v roce 2012 vydal Ústav TGM a Masarykův ústav AV ČR.

MASARYKOVA PRAKTICKÁ FILOZOFIE

T. G. Masaryk mluvil o sjednoceném (harmonickém a synteticky celistvém) vědění jako opoře důsledného vedení lidského života. Člověk má věřit v sebe, ve svůj z hlubokého poznání vydobytý životní program, má být ze své teorie odvážně praktický a iniciativní; pak může budovat i adekvátní národní program. Masaryk se tak přibližuje původnímu Aristotelovu pojetí praktické filosofie jako základní praktické rozumnosti, rozumové předvídavosti a prozíravosti, kdy se uvážlivá rozvaha nad světem a pravdivý vhled do skutečnosti snoubí s ryzím zamyšlením nad sebou samým.

Takový je i celkový dojem z Masarykových univerzitních přednášek, jejichž první díl nyní vyšel (T. G. Masaryk: *Univerzitní přednášky I. Praktická filosofie, Etika*, vydal Ústav TGM a Masarykův ústav AV ČR, Praha 2012. Svazek připravili J. Gabriel, M. Jelínek, H. Pavlincová, J. Zouhar). Masaryk přednášel své myšlenky v Klementinu v letech 1898/1899. V knize se můžeme seznámit s živoucí mluvou Masarykova přednášení, kdy myšlenky prýští bezprostředně z mysli a připravených poznámek. Jde tedy o cenný dokument dokreslující Masarykovo zralé myšlení týkající se praktické filosofie,

Masaryk začátkem 20. století

celkového přístupu k životu. Proberme si zde několik výrazných myšlenek Masarykových, obsažených v této knize, neboť jsou stále inspirativní a mohou nás obohatit.

Masaryk především usiluje o jednotný názor na svět, ke kterému by se měl člověk dopracovat. Jen tak se lze vyhnout možnému eklekticismu a diletantismu, kdy se jen kombinují různé pravdy navzájem a člověk se stává v životě i v politice pouhým kompromisníkem apod. Vše pak spěje k „polovičatosti“: „Je tu jakási polovičatost v poměrech, polovzdělanost, nehotovost, ještě kus minulosti, kus víry a i kus skepse.“ To nevede jen k nepevnosti životního postoje, ale i k zoufání a neklidu, k „bláznivosti moderního člověka“.

Proto je pro Masaryka důležité vypracovat si jednotný názor na svět, který zajistí překonat skepsi a může vést ke správné a živé etice, k tomu, jak se „také o sebe starat“. Jedině odvážná myšlenková syntéza v tomto smyslu může překonat bující diletantismus, neplodný synkretismus, polovzdělanost a zoufání.

Myslicí člověk pak může dospět ke skutečné „tvůrčí syntéze“, kdy vzniká možnost ucelení vědomostí a poznatků, může spět k logickému a metodickému uspořádání

Masarykův lid

myšlenek i citů. Pouhé vědění však podle Masaryka nestačí, jednotný duch a ucelení se získá pouze skutečným přesvědčením a vírou. Důležité je, aby toto obtížně dosahované celkové přesvědčení a víra nebyly slepé. Masaryk pak rozliší víru a přesvědčení takto: „Víra je víc než přesvědčení: ale kdo nemá víru, ať má přesvědčení.“ Přesvědčení je pevně přijatý názor, víra stojí u Masaryka o stupeň výš. Prává víra mu „skýtá naději“. Přílišná skepse a pochybování (zmítání se sem a tam) nevedou k činu, a Masaryk je mužem činu, mužem skutečné práce, kde pomáhá jen ryzí přesvědčení a víra (nemusí být nutně náboženská – ta totiž často může být právě slepá). Víra může být „mravní vírou a nadějí“. Jestliže toto v sobě člověk soustředí, může dosáhnout stadia „vnitřně, celým být“, soustředit tedy v sobě jednotu rozumu a víry, spět k jednotnému názoru na svět a život. Tuto jednotu citovou a mravní, vědoucí a myšlenkovou je obtížné dosáhnout, ale stojí za to za ní jít – jak za pravdou, jež se nám nakonec dává, jsme-li pro ni náležitě připraveni, jsme-li schopni ji přijmout. Pro toto je zapotřebí se rozhodnout, a to je také „velice těžké“. K samostatnému myšlení se dopracuje málokdo, ale onen pohyb za pravým myšlením stojí za námahu. Zatím se však u nás „myšlenkově a duševně velmi málo pracuje“, podléháme falešným iluzím a novým mýtům.

Hledat správnou víru, mravnost a zbožnost, to je pro Masaryka nejdůležitější věc na světě. Zbožnost může mít různé projevy, nejhorší je zde zase „slepá víra“, to už je lepší „víra vědecká“. Ale pravou zbožnost chápe Masaryk velmi moderně jako cit závislosti na světě, tedy na bytí, kdy se odevzdáváme svým hlubším citem pravdě bytí; zde záleží na našem hlubokém „myšlení, cítění“. Většina však „podléhá obvyklým dojmům“, jen „papouškuje“, co se jí většinově nabízí, a zabředá tak často do plochého indiferentismu. To pak lepší jsou již v Masarykových očích „pozitivní ateisté“ – těch je však málo, takových, kteří by usilovali o „něco pozitivního, vyššího“.

Cesta za pravdivým jednotným světovým názorem je klopotná, je zapotřebí neustálé revize dosaženého, vždy spět kriticky k názoru lepšímu, než je ten starší. Ulpívat na skepsi a diletantismu je to nejhorší. Masaryk hledá skutečnou mravnost, setrvává ve víře a filozofickém teismu. Jen to mu umožňuje vymaňovat se z „požitkářství materialistického“, vidět skutečnou pravdu věcí, vidět všechny záležitosti „duchovně“, stavět se čelem „ke všem záhadám světa“, přispívat k vytváření vždy lepšího názoru na svět a život. Vidíme tu tedy Masarykovu niternou opravdovost, která vychází z důsledného a náročného sebepoznání, kdy si plně uvědomujeme „svůj život“ v synergickém ladění vyšší síly bytí. Jen takový člověk může být opravdový, a to nejen uvnitř sebe, nýbrž i „v politice, v obchodě, všude a všude“. Odtud, z intenzivního kritického sebenáhledu je možná i náprava světa, nikoli radikálně materialistický revoluční boj, „který vše rozrušuje“, nýbrž náprava, která rozdává ze svého „zřídla“ a pozitivně buduje a staví vždy lepší lidský svět.

Vidíme, jak Masaryk myslí ryze moderně a přece hluboce, v těchto svých přednáškách vyjevuje svůj názor bezprostředněji, je vidět jeho bytostně nedogmatický pohyb za pravdou, že se jí dává oslovovat právě nyní, v tomto okamžiku. Kdo „má boha“, to pro něho znamená žít již teď věčně. „Ten věčný život je už teď, anebo ho vůbec není.“ Masaryk zde svým způsobem poukazuje až na extatickou

jednotu časovosti, jež se promítá do niternosti člověka. Bůh či bytí má charakter věčnosti a náležitě procitlá subjektivita ji může prožívat již teď a zde, v tomto svém místě pro okamžiky tvorby. Tato tvorba je spjatá s dosahovaným bytostně vyladěným klidem. Nejedná se o nějaký duševní spánek věčných spáčů, o „mrtvost duševní“, nýbrž paradoxně o niterný neklid, který augustinsky žene člověka dál ke skutečnému myšlení, jež v zdrženlivé kierkegaardovské bázni a chvění ponouká nakonec tvůrčího člověka i k „sociální opravě“ a nápravě.

Na Masarykově myšlení je stále inspirativní, jak se snaží jít mimo krajnosti – tímto problémem se ve svých přednáškách také často zabývá. Ateistický materialismus, agnosticismus, moderní panteismus na jedné straně a na straně druhé ti, kteří podávají jen „zjevení“ – to jsou pro Masaryka krajnosti, kterých je třeba se vystříhat, stejně jako krajního objektivismu a subjektivismu. Nelze se však vzdát vědy a umění, ale ani autentické zbožnosti, která vede k „jasnosti vědění“. Nejzákladnější je opět vyjít ze sebe, ze sokratovského poznání sebe sama, kdy „naším úkolem je polepsit napřed sebe, začít sebou samými“. Člověk si zvykne na samostatnost a „bez všeho prostřednictví“ jde v synergickém naladění za pravdou bytí. Takto lze spět v živém aristotelském poznávajícím „bažení“ k náročnému hledání odpovědi na „všechny záhady světa“.

Na této cestě je důležité nepodléhat různým fetišismům (i z humanity se dá udělat fetiš, jak Masaryk jasně rozpoznává), nenechat si nic lacině a pohádkovitě se prosazujícího „nabulíkovat“. To platí i o Marxově učení o komunismu. Naprostá rovnost a naprostá sociální spravedlnost nikdy reálně nemohou podle Masarykova náhledu vzniknout. Přesto o určitou sociální spravedlnost je nutno vždy usilovat, aby se i v této oblasti projevoval nějaký „pokrok“. Humanity a lásky k bližnímu se nelze vzdát. Hospodářský komunismus je však nesmyslem, stejně jako je nesmyslem intelektuální rovnost. Intelektuální stejnost se nikde empiricky neukazuje a naprostý komunismus se také – a především – „třísť na etice“. „Každý komunistický systém je utopismem, o tom jsem přesvědčen.“ Přesto je vždy zapotřebí usilovat ve společnosti o skutečnou nápravu, revoluci ducha, napravovat stávající nespravedlivou nerovnost, rozevírající se nůžky mezi bohatstvím a chudobou: zde „se musí stát náprava“.

Žádný spasitel nám ale – podle Masaryka – nepomůže, zázraku se musíme dopracovat sami a v sobě samých, svými vlastními silami. Pokud my sami se nezměníme, nedojde k žádnému obrození, proto je zapotřebí důsledně na sobě pracovat, spět k náležitěmu, tj. upřímnému sebeuvědomění, kdy dospíváme ze sebenalezení k sebeucelení. Skutečná revoluce bez opravdového „zrevolucionování vědomí a svědomí“ není. Obrat ve společnosti nenastane, dokud se neobrátime sami, dokud nepromluví fundamentální „vlastní svědomí“, dokud nezměníme vlastní nitro. Jen z takovéto až existenciální opravdovosti v pohledu na sebe sama může tedy i u Masaryka vzejít autentická proměna světa, příznivá změna hospodářských poměrů, aby z důsledné politické nápravy mohla vzejít šťastnější společnost, ucelenější „národní názor“, celostní tubytí, původní a opravdové žití člověka.

Jiří Olšovský

Masarykův lid

Otiskujeme ukázkou z řeči Jana Amose Komenského, kterou pronesl ve větší síni potocké školy 28. listopadu 1650. Hovořil na téma „Jak dovedně užívat knih, hlavního nástroje vzdělávání“.

Jeho řeč byla srozumitelná a přirozená a mnohé, co vyslovil, je dosud platné. Životem se to potvrdilo a osvědčilo.

JAK DOVEDNĚ UŽÍVAT KNIH PODLE J. A. KOMENSKÉHO

I.

Řekl jsem, že kdo se chce státí vzdělaným, musí si nad zlato a stříbro vážit knih. A právem. Knihy ho totiž mohou přivést k cíli jeho tužby, nikoli zlato a stříbro. Co má tedy raději chtít? Hladový jistě raději chléb než zlato, slepý masť na oči než stříbro, smrtelně nemocný léky než poklady. K ničemu by nebylo pole, kdyby se nedostávalo semen, k ničemu by nebyly včely, kdyby nebylo zahrad a luk, kde by sbíraly med, k ničemu by nebyli mravenci, kdyby nebylo polí, na nichž by hledali potravu. A k ničemu by nebyly oči, kdyby se nebylo nač dívat, k ničemu by nebyl čich, kdyby nebylo vůní, k ničemu by nebyly uši, kdyby nebylo zvuků, atd. K ničemu by nebyl ani rozum, kdyby nebylo pokrmů moudrosti, které poskytují dobré knihy, plné dobrých pravidel, příkladů, mravů, zákonů a náboženství. Knihy jako nejvěrnější přátelé rády s námi rozmlouvají, o čemkoli s námi upřímně, jasně a bez přetvářky hovoří, poučují nás, dávají nám návody, povzbuzují nás, utěšují a jako přítomné nám předvádějí i věci našemu zraku velmi vzdálené. Ó, podivuhodná je moc, vznešenost a přímo jakási božskost knih! Kdyby nebylo knih, byli bychom všichni úplně nevzdělaní, protože bychom neznali minulost, neměli bychom vědomosti o věcech božských ani lidských. A kdybychom nějaké vědomosti měli, byly by to báje proměněné tisíckrát v něco jiného těžkou nestálostí ústního podání. Jaký božský dar věnovaný lidské mysli jsou tedy knihy! Nic většího nad něj nemohlo být dopřáno pro život paměti a úsudku! Nemilovat je znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem. A to je urážka Boha Stvořitele, který chce, abychom byli jeho obrazem. Varujme se tedy toho! S pomocí knih se mnozí stávají učenými i mimo školu, bez knih pak nikdo nebývá učený ani ve škole. Jestliže tedy milujeme školy, milujme i knihy, duši škol. Neboť nejsou-li školy ožívány knihami, jsou mrtvy.

II.

Zmínil jsem se o tom, jak je třeba vážit si knih. Nestačí však jen vážit si knih víc než zlata, a chovat je jako poklady (neboť k čemu je ukrytý poklad?). Kromě úcty je třeba knihy číst, aby poklady moudrosti v nich zakopané byly vykopány, aby se dostaly na denní světlo a užívalo se jich. Kdyby někdo z těch, kteří lépe uvažují, chtěl tvrdit, že zlatými doly moudrosti nejsou knihy sepsané lidmi, nýbrž sám náš duch, ve světě rozložená síla Všemohoucího a psané slovo boží, připustíme to. Ale ať také on připustí, že knihy moudře složené lidskou pílí jsou zlato už vytěžené z hlubin, pročištěné různými zkouškami vodou a ohněm, označované snad i k obecnému užívání, mající již svou jistou hodnotu, a

JAN AMOS KOMENSKÝ

JAK DOVEDNĚ UŽÍVAT KNIH, HLAVNÍHO NÁSTROJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘEČ PRONESENÁ
NA POČÁTKU PRACÍ
VE VĚTŠÍ SÍNĚ
POTOCKÉ ŠKOLY
28. LISTOPADU 1650

Masarykův lid

hodící se tedy k dennímu užívání. Proto jako zlato uložené ve skříni se pokládá za jistější než zlato ukryté dosud v podzemních slujích, tak i moudrost vložená už do skříňek knih je prospěšnější než modrost, která je ještě ve svém zárodku a nemůže odtud být vybavena. Protože kromě toho nebylo, není a nebude tak nadaného člověka, aby všechno sám ze sebe jako pavouk pavučinu ze svých vnitřností soukal, proč bychom si od sebe vzájemně nevypůjčovali, proč bychom nevyužívali výsledků cizí práce ke své potřebě? Není pro nás lepší být včelami, které nesají ze sebe samých, nýbrž létají po zahradách, lukách a lesích, sbírají pyl a ten teprve zpracovávají? Ani nejučenější muži si nikdy jinak nepočínali, Tullius nazval Catona, velmi moudrého Římana, knihomolem, protože se žádná kniha nedostala do jeho rukou, aby ji hned nepřečetl a neexcerpoval. O Pliniově, oně studnici všech věcí hodných vědění, se píše, že přečetl každou knihu, kterou spatřil. Otec Jeroným (Augustin o něm říkal, že nikdo z lidí nevěděl, co by Jeroným neznal) byl v knihách nesmírně sčtělý, jak to potvrzují četná svědectví. Mimo jiné o sobě říká, že jen od Origena přečetl šest set knížek. Ale které knihy je třeba takto číst? Všechny. Neboť žádná kniha není tak špatná, aby neobsahovala něco dobrého, praví Plinius. Protože není možno číst všechny knihy (zvláště když jako povodeň roste jejich počet), je třeba přečíst aspoň většinu z nich. Není-li ani to možné, aspoň lepších co možná nejvíce, a není-li ani to možné, tedy nejlepších z nich. Ale jak je vybrat? Řeknu, co o tom soudím. Vyslechněte mne a nepohrdejte mou radou.

Radím, aby nejprve byly čteny spíše knihy věcné než slovné, tj. ty knihy, které se zabývají věcmi potřebnými pro život, a nikoli ty, které hýří řečí. Jen pro sloh tedy sotva je číst kterou knihu, a když už, tedy jednu nebo dvě. Neboť jestliže moudrý spisovatel krásné věci krásně říká, naučíme se výhodně při jedné práci obojímu, jako když neseme oře-

chy ve skořápkách, víno v sudech, meč v pochvě atd. Proč bychom oddělovali, co patří k sobě? Proto za druhé mají být čteny spíše knihy obsahující látku než knihy formální, tj. spíše takové, které uvádějí příklady a cvičení. Než ty, které učí přemýšlet o pravidlech. V tomto směru velmi hřeší školy. Raději oslabují, a sem tam vodí mysl v abstraktních mluvnických, logických a řečnických pravidlech, místo aby se snažily uvést ji rovnou cestou do věcí samých. Neboť k čemu by bylo kováři kladivo, kdyby neměl železo, které by kul? K čemu by byly krejčímu tisíce jehel, náprstky, nůžky a lokte, kdyby neměl látky, z nichž by našil šaty? A v podobné situaci jsou zpravidla mladí kandidáti učenosti, zaměstnávání jen samými předpisy a pravidly. Když pak přijdou ke skutečným věcem, jsou buď němí, nebo se zajíkají, nebo zvuk beze smyslu vydávají. Jsou vychrtlí a suší a jsou daleci toho, aby věcem opravdu rozuměli, neřku-li aby jich uměli užívat v praxi. Zkrátka řečeno, jsou prázdní a neplodní. Tato zakořeněná vada škol musí být napravena a místo mnoha soustavných pravidel musí být raději zavedeno čtení spisovatelů. Konečně je třeba dbát toho, aby od sebe nebyli odtrhováni spisovatelé staří a noví obecní a zvláštní. Četl jsi některé spisovatele našeho věku? Okus také starších. Neboť staré víno je lepší, praví Spasitel. Četl jsi staré? Nezamítej ani novější, neboť přinášejí nová pozorování, neznámá starým. Četl jsi něco obecného? Pátřej také po zvláštním rozvedení těchto věcí. Viděl jsi část věcí? Podívej se také, jak se v nich vytváří jeden celek. Zkrátka, vědění starých je třeba si vážit pro starobylost, vědění mladších pro hojnější světlo. Zvláštní vylíčení věcí má být poznáváno proto, že velmi názorně vzdělává, obecné vylíčení proto, že velmi zdokonaluje úsudek a dodává mu jednoty a sny.

připravila redakce ML

Stat' dr. Aleše Kolářského byla motivována diskusemi, které se rozvinuly v předvolebním klání v rámci přímé volby prezidenta ČR.

OSN PŘED HAAGSKÝ TRIBUNÁL?

Nacistické Německo způsobilo utrpení, které si dnes nedovedou představit ti poloinformovaní, kteří válku nezažili a posuzují tehdejší protiněmecká opatření spojenců z dnešního pohledu. V roce 1938 Západ (s výjimkou Benešova Československa) zaváhal a to se světu nevyplatilo. Proto později musel jít proti Německu v podstatě celý civilizovaný svět, spojené národy, které koncem války ustavily Organizaci spojených národů (OSN). Samozřejmě bez Německa a de facto hlavně proti němu.

Důležitý orgán v OSN tvořila už tehdy Rada bezpečnosti, složená z vítězných velmocí. A tyto velmoci se v Postupimi po porážce Německa usnesly, že Němci, s výjimkou prokazatelných antifašistů, musejí z ČSR odejít, neboť bylo ještě v čerstvé paměti, co tito Němci dokázali v roce 1938. Byla to nejvíce znacizovaná část veškerého ně-

meckého etnika. Podle britských dokumentů každý mladý sudetský Němec měl tehdy sklon stát se zuřivým nacistou.

Poslední možnost, jak zadržet hitlerovskou expanzi, byla na československých předmnichovských hranicích. To ale nemohlo zajistit osamocené Československo tlačené k ústupu navíc i Británií a Francií a mající ve svých hranicích Sudetoněmeckou stranu (podporovanou posléze velkou většinou zdejších Němců) jako trojského koně hitlerismu a nejtemnějších německých tradic vůbec. Ano, oni jsou také důležitými viníky hrozné války, jež následovala. Kdo to dnes popírá, je popíračem zla, které ve svých důsledcích bylo ještě větší než holocaust.

Nedemokratičtí Němci z ČSR museli odejít, neboť na nějakou jejich převýchovu nebylo v roce 1945 pomyšlení. Nositeli pangermanismu, jehož byl nacismus jen vy-

Masarykův lid

vrholením, se stávali už v poslední čtvrtině 19. století a byli jimi zejména za první světové války. Příležitostí k jejich zlepšení bylo dvacetiletí Masarykovy, tedy slušné republiky. Jen jejich malá menšina toho využila. Takové, pokud Hitlera přežili, po válce Beneš chránil. A všechny zdejší Němce Beneš chránil před českými nelidskostmi – úspěšně žel až asi od října 1945. Nesmí se zapomínat, že se tu do té doby někteří zdejší Němci organizovali záškodnický (werwolfové).

Ti z té znacizované většiny nebyli tehdy už žádnými našimi krajany, jak je nazývali zdejší polistopadoví naivkové. Za německé okupace se Češi museli především obávat těchto „krajanů“, a nikoli především říšských Němců. Dnešní odmítači odsunu ignorují fakt, že odsunem tří miliónů byla chráněna před jejich novým „sebeurčováním“ lidská práva celé Evropy – v tom více než dvojnásobku Čechů. Je křiklavou nepravdou, že prezident Beneš byl český nacionalista. Popírači a zlehčovači sudetského zla by museli obviňovat z porušení lidských práv nejen našeho Beneše, ale i postupimské západní velmoci a OSN !! Karel Schwarzenberg neposuzuje dnes tuto věc bezchybně. A s komunismem neměl plán odsunu nic společného, jak se na ČRo 6 snažila naznačit paní Rakušanová.

Povahy umělecké, estetické odsun (nic hezkého) často ovšem odmítají. Ale státnictví se nevyčerpává estetikou. Ostatně nebylo to zdaleka tak ošklivé jako kobercové nálety spojenečů, kterých byly „Sudety“ ušetřeny právě zásluhou prezidenta Beneše, díky jeho koncepci, že spojenecká ČSR právně trvá i za války v předmnichovských hranicích. A spojenecké území spojenci samozřejmě nebombardovali kobercově. Kobercové nálety byly pravou kolektivní odplatou a tu zažili jen Němci říšští, méně znacizovaní.

V politice nejsou doma ani ti křesťansky orientovaní, kteří z morálních pravidel vytrhují jen zásadu odpouštění a lásky i k nepříteli na úkor zásady spravedlivého odpírání zlu. (Tolstého zásada neodpírání zlu se možná bude muset zvažovat, ale až v době hrozby jaderného střetu civilizací.) Beneš byl také katolík, ale křesťanská morální pravidla zohledňoval harmonicky všechny.

Pak jsou v katolictví ještě přístupy psychologizující, subjektivistické („nemohu nikdy bližnímu ublížovat“), ale ty leží úplně mimo politiku, jež je založena objektivně sociologicky. T. G. Masaryk byl nějaký humanista, ale jako prezident se přece jen někdy odhodlal – s těžkým srdcem a s mučivými pochybnostmi – podepsat rozsudek smrti. (Správně předvídal, že trest smrti bude zrušen dalším pokrokem.)

Mezi dvěma zločineckými diktaturami – hitlerovskou a stalinsko-béřiovskou – se Beneš obětavě pokoušel ubránit stát založený na Masarykových, tj. nejušlechtilějších ideálech. Pochybují, že někde udělal taktickou chybu, tj. že existovala jiná, méně bolestná řešení, než byl ústup mnichovský roku 1938 a ten únorový o deset let později. Emoce – totiž všeobecná chuť řádně a včas klepnout přes prsty kazi-světy všech odrůd – jsou k obraně demokracie sice vhodné, ale nejsou dostačující. Nutná je také racionalita. A tou Beneš oplýval. (Vím, že Tábořský a hrdinný Krajina mající oba „čistý politický rejstřík“ soudili – shodně s dnešním K. Schwarzenbergem, že v únoru 1948 měl Beneš komunistický puč potlačit silou. K tomu by býval ale Stalin sotva přihlížel nečinně.)

Bývalí fanatičtí henleinovci či jimi odchovaní jejich potomci jsou dnes schopni vinit Beneše i z toho, že je v září 1938 nezbavil Henleina. Toto protibenešovství se udržuje ze špatného svědomí. Žádná opravdová sebereflexe ve vedení dnešní sudetoněmecké organizace není. Obdobně je tomu i u některých tzv. osmašedesátníků, jejichž protikapitalistické blouznění v únoru 1948 trapně tlačilo káru řízenou Zorinem. Beneš dobře napsal, že v politice panuje největší zaslepenost a sobectví.

Většina zdejších lidí chce demokracii. Liší se v tom, má-li to být demokracie liberální, národní, sociální nebo tzv. křesťanská. Ale tyto rozdíly jsou podružné. Koncept Masarykovy demokracie humanitní shrnuje a harmonizuje hodnoty všech čtyř.

Aleš Kolářský

Stať Mgr. Květy Hrnčířové o osudech některých německých dětí v ČSR po skončení druhé světové války je objevná i otřesná současně. Jejich rodiče zahynuli, nebo zmizeli neznámo kam a děti tu zůstaly zcela osamocené, odkázané na státní a veřejné instituce. Byla to skutečnost, která jako téměř neznámá si dvojnásob zaslouží naši pozornost.

POVÁLEČNÝ OSUD NĚKTERÝCH NĚMECKÝCH DĚTÍ V ČSR

Velké přírodní katastrofy a válečná běsnění představují tragická období v dějinách lidstva, jejichž dopad má nejhorší důsledek pro bezbranné, kterými jsou děti, staří a nemocní lidé.

Podle šetření provedeného ministerstvem sociální péče bylo do Čech v období čtyř měsíců duben – červenec 1945 přivezeno okolo 300 dětí neznámého původu, které byly bez

jakýchkoliv osobních dokladů. Tyto děti byly dány do nalezinců nebo rodinám na vychování.

Opuštěné děti, o nichž nešlo bezpečně prokázat, že se narodily na území našeho státu, byly evidovány na příslušném matričním úřadě (církevní matriky nebo občanské) jako nalezenci podle místa nalezení dítěte. V matričním zápisu se uvedlo místo, den, hodina nalezení a pravděpodobný věk

Masarykův lid

vypálení Lidic 10. 6. 1942

dítěte. Pro tyto děti se podle rozhodnutí Zemské ústřední péče o mládež v Čechách z 2. 8. 1947 využíval §2 ústavního zákona č. 236/1920 Sb. pro určení státní příslušnosti.¹⁾ Osvědčení o státním občanství těmto dětem vystavil okresní národní výbor či ústřední národní výbor v místě bydliště (bez šetření národnosti a dřívější domovské příslušnosti) na základě potvrzení příslušné OPM²⁾ či ZÚPOM³⁾, že se jedná o nalezené dítě. Zdánlivě byrokratické úřední jednání o státním občanství mělo zásadní důsledek pro přiznání finančního příspěvku na takové děti.

Od června 1945 okresní péče o mládež řešily případy dětí českých rodičů zajištěných pro podezření z národní zrady a kolaborantství. Na základě zkušeností z jednoho pražského nejmenovaného sběrného tábora KVNБ (komise pro vnitřní národní bezpečnost)⁴⁾ měly OPM provést zákrok v těchto zařízeních ve svých správních obvodech a děti, které zde *zpravidla žijí za velmi nepříznivých podmínek hygienických, výživových, výchovných i morálních*, měly převzít do ochranné výchovy. Děti do šesti měsíců věku měly urychleně předat nemocnici a dětskému útulku v Praze-Krči s lékařským potvrzením, že dítě netrpí infekční chorobou a ani v jeho okolí se žádná nakažlivá nemoc nevyskytuje. Starší děti měly být svěřeny do péče příbuzných, nebo národnostně prověřených cizích osob, případně měly být umístěny do dětských domovů a sirotčinců.⁵⁾

Od roku 1947 sílí z ministerstva sociální péče tendence k opatrnosti v otázkách adopce dětí tzv. neznámého původu. Z vývoje vyplývá, že většina takto označených dětí má ve skutečnosti rodiče, či jiné příbuzné, kteří po svých potomcích intenzivně pátrají prostřednictvím mezinárodní pátrací služby. Tato instituce *zasílá ministerstvu vnitra obsáhlé seznamy dětí zavražedených v období války a domáhá se zjištění, zda tyto děti nejsou na území našeho státu. V zájmu lidskosti a samozřejmě vzájemné loajality mezi jednotlivými státy a národy se snaží orgány ČSR vyjít cizím tazatelům vstříc. Pátrají po zavražedených dětech a často s dobrým výsledkem.*

Finanční krytí praktického provádění této ochranné péče měl zajistit v první řadě majetek postižených dětí, potom jmění rodičů, jehož potřebné částky měly uvolnit příslušné

okresní či místní národní výbory. Menší část měly pokrývat ze svých prostředků samotné okresní péče o mládež, které následně žádaly Zemské ústředí péče o mládež v Čechách o refundace. Náklady na péči pokrývaly ošetrovné v sociálních ústavech (dětské domovy, sirotčinec aj.), platby za pěstounskou péči, léčebné, dopravní výlohy, ošacení a obutí.

Pokud děti vychovával jeden rodič a druhý byl odsouzen, náležel vychovatel sociální příspěvek na jedno dítě v maximální výši 200,- Kč měsíčně při doložení tíživé sociální situace.

Úhradu nákladů vzniklých při péči o děti českých internovaných rodičů, dětí neněmecké a nemaďarské národnosti, či dětí neznámého a nezjistitelného původu provádělo od konce roku 1945 ministerstvo ochrany práce a sociálních věcí. Náklady na péči o děti německého původu (oba rodiče byli německé národnosti) a finanční náhradu na péči o děti již odsouzených českých rodičů hradilo ministerstvo vnitra.

Na základě rozhodnutí ministerstva vnitra ze srpna 1945 (čj. Z/7958/1945) měly být všechny děti německého nebo maďarského původu mladší 14 let, jejichž rodiče jsou neznámí či nezvěstní, předány Mezinárodnímu červenému kříži. Pokud by je tato organizace odmítla převzít, měly být odevzdány úřadu sociální péče. Mladiství od 14 do 18 let měli být umístěni v koncentračních táborech odděleně od dospělých osob a měli být podrobeni zvláštní převýchově.

Všechny opuštěné německé děti, jež neměly žádného příbuzného, se kterým by byly odsunuté, bylo nutné dopravit do sběrného tábora v Polepech u Litoměřic. Toto středisko fungovalo pro správní oblast Čech, pro Moravu bylo obdobné zařízení vybudováno v Mladkově v okrese Boskovice. Děti musely být repatriovány do Německa hromadně, transfer jednotlivců se neprováděl. Snahou centrálních úřadů bylo zajistit předání všech opuštěných německých dětí do konce léta 1946, ale to se nezdařilo. Z archiválií Zemského ústředí péče o mládež v Praze vyplývá, že v roce 1947 existovala další dětská sběrná střediska. V Judově u Brna pro děti přemísťované do americké a sovětské okupační zóny. Středisko ve Dvorech u Karlových Varů bylo určeno dětem směřujícím do britské okupační zóny Německa. Oblastní středisko v Maloměřicích u Brna bylo vybráno v druhé polovině roku 1947 pro všechny děti evidované u OPM, po nichž pátrali jejich německí rodiče či příbuzní. Toto středisko přijímalo také všechny prokazatelně německé mladistvé od 16 do 18 let.

V internačním táboře v Dubí na Kladensku bylo k 20. únoru 1946 celkem 19 dětí německé národnosti ve věkovém rozmezí tří až šestnácti let, jejichž rodiče zemřeli nebo byli k tomuto datu nezvěstní.⁶⁾ Těmto internovaným nezletilcům pomáhali příbuzní, nejčastěji babičky, tety, neteř, švagrová, nebo cizí ženy. Jedno pětileté děvčátko, které ošetřovala v Dubí cizí žena, bylo dáno do pěstounské péče rodině ze Smečna. Čtyři děti (Sonja Brandstätterová, Marta Verleihová, Walter Bank a Helmut Mosch), které neměly v táboře příbuzné, byly odvezeny 17. května 1946 do dětského sběrného tábora v Polepech, odkud probíhala přímá repatriace do Německa. Ostatních 14 dětí ze seznamu bylo nejspíš odsunuto se svými příbuznými. Celkem bylo po-

Masarykův lid

sláno do tohoto internačního střediska v severních Čechách z politického okresu Kladno v roce 1946 asi 16 opuštěných německých dětí.⁷⁾

Koncem června 1946 oznámila OPM Kladno ZÚPM v Praze, že v internačním táboře v Dubí zůstala k tomuto datu ještě jedna opuštěná sedmiletá dívka Rosalora Liebigová, kterou bude třeba do sběrného tábora ještě dopravit.

Životní příběhy dalších dětí německé národnosti nalezených v roce 1945 v okrese Kladno byly zachyceny ve spisu OPM z dubna roku 1948. Alfréd Jaschko, nar. 10. 12. 1941, byl objeven v dubském internačním táboře jako dítě nezjistitelného původu. Sociální pracovnice OPM v Kladně jej umístili do dětského domova na Nouzově⁸⁾ a odtud byl předán do bezplatné pěstounské péče manželskému páru z Chyňavy. Chlapci bylo v červnu roku 1947 přiznáno osvědčení o československém státním občanství a pěstouni byli připraveni ho adoptovat.

Mezi další opuštěné německé děti nalezené v kladenském soudním okrese patřil Erhard Pospischil, nar. v roce 1944 v Teplicích. Jeho matka byla v roce 1946 odsunuta a její pobyt nebyl znám. Syn byl předán do bezplatné pěstounské péče manželům z Kročehlav. V roce 1948 získal osvědčení o státním občanství republiky Československé a probíhala jednání o adopci.

Podobný osud měla i Margot Vogtová, nar. v roce 1940 v Německu, která byla nalezená v internačním táboře v Dubí s tím rozdílem, že po ní pátrala vlastní matka Klára Vogtová a v únoru 1948 požádala pěstouny ze Smečna o vydání své dcery a její repatriaci do Německa. Případ dále řešilo ministerstvo sociální péče.

Desetiletému Winfriedovi, který měl domovskou příslušnost v Broumově, se v květnu 1945 oběsila matka a otec byl odsouzen ke dvaceti letům žaláře. Hocha se ujali pěstouni z Kladna, kteří zažádali o přiznání československé státní příslušnosti s tím, že ho budou adoptovat. Později dohledaný otec souhlas k adopci nedal a pěstouni odvolali žádost o vrácení občanství i adopci. Mezitím byla odsunuta do Německa i jeho sedmidesátiletá babička a chlapec neměl v Čechách žádné příbuzné, či známé, kteří by se o něj postarali. Jak uvádí úřední záznam z roku 1948, nezletilý je vychováván česky a jeho školní prospěch je velmi dobrý.

V kladenské nemocnici se v roce 1946 narodily německým matkám čtyři novorozenci. Tyto ženy byly s největší pravděpodobností znásilněny ruskými vojáky a matky se těchto dětí zřekly. Dvě děvčátka a dva chlapce přijalo do pěstounské péče několik rodin z Kročehlav, Rozdělova a Vrapic. Biologické matky těchto dětí byly odsunuty.

Do skupiny dětí neurčitého původu byly brzy počítány „lidické děti“, které si lidické ženy vzaly za své potomky po příchodu do osvobozené vlasti. Děti si přivezly z různých internačních táborů v rozmezí července až prosince roku

1945 a v prvních dnech roku 1946, tedy v době, kdy ještě nebyl jednoznačně odhalen osud 82 lidických dětí odebraných svým matkám v červnu roku 1942.

Pátrání po lidických dětech začalo ihned po skončení války v roce 1945. Hledaly je jak jejich matky, tak někteří příbuzní. Odbor pro politické zpravodajství ministerstva vnitra, pátrací oddělení repatričního odboru ministerstva ochrany práce a sociální péče ve spolupráci s ministerstvem zahraničí a československými zastupitelskými úřady v cizině, především v Polsku. Dále se do pátrání zapojilo ministerstvo národní obrany. UNRRA, Československá komise pro zjišťování válečných zločinů ve Wiesbadenu, Svaz osvobozených politických vězňů, německá organizace „Opfer des Faschismus“ (Oběti fašismu).

V roce 1946 byla veškerá pátrací činnost po zavražděných dětech, nikoliv jenom lidických, soustředěna v nově vytvořeném referátu L ministerstva vnitra. Předsedou tohoto úřadu se stal František Kropáč, který byl zároveň místopředsedou Společnosti pro obnovu Lidic a Ležáků. Toto oddělení se dále zabývalo obnovou válkou zničených obcí (Lidice, Ležáky, Ploština, Javoříčko). Po únorových událostech roku 1948 byl referát L zrušen a část jeho agendy převzalo prezidium ministerstva vnitra. Spisový materiál týkající se pátrání po zavražděných dětech a písemnosti signatury C-6178, tj. pátrání po pachatelích a spoluvinících lidické a ležácké tragédie, byly převedeny do správy Ředitelství národní bezpečnosti v Praze.⁹⁾

pomník 82 dětí z Lidic zavražděných plynem nacisty v roce 1942

Počátkem prosince 1945 oznámilo vedení internačního tábora pro osoby s německou a maďarskou národností v Novém Bydžově, že se v táboře nachází šestiletá dívka jménem Helena Schröterová, údajně narozená 2. října 1939 ve Slezsku. Dívku opatrovala Elsa Scholzeová, která byla od srpna internována v hloubětínském táboře u Prahy. Ke zprávě byla připojena fotografie dívky, kterou ministerstvo sociální péče poslalo Místnímu národnímu výboru v Lidicích s dotazem, zda se nejedná o lidické dítě.

Pětatřicetiletá Emilie Heřmanová se domnívala, že se jedná o její jedinou vlastní dceru. Rozběhla se úřední jed-

Masarykův lid

nání a lidická žena v doprovodu zástupců zmíněného ministerstva navštívila 4. ledna 1946 sirotčinec v Novém Bydžově, kam byla mezitím Helena přemístěna. Lidická maminka prohlásila, že dítě je zcela určitě její a tento názor ještě podpořila přítomná ústavní lékařka. Dítě bylo převezeno do Kladna a svěřeno do péče lidické ženy s tím, aby byly provedeny dvě nezávislé lékařské zkoušky, které by s jistotou určily totožnost dívky. Emilii Heřmanové byl doporučen specialista docent Jindřich Valčík z Prahy a bylo

Zdeněk Petřík

stanoveno datum biologické zkoušky na 7. ledna 1946. Zároveň byla poučena, že nesmí až do dalšího rozhodnutí prohlásit Helenu za dítě lidického původu.

Již 5. ledna 1946 Československý rozhlas vysílal ve své večerní relaci oznámení, že Emilie Heřmanová z Lidic vypátrala svoji dceru Jaroslavu.

Pátrání po pravé identitě dítěte přineslo skrovné výsledky. Do internačního tábora v Hloubětíně bylo děvče předáno z nemocnice bez udání názvu zdravotnického zařízení i data hospitalizace. Z výpovědi Elsy Scholzeové vyplynulo, že jí Helena byla přidělena jako opatrovnice, protože určitou dobu žila ve stejném městě, ze kterého údajně dítě pocházelo. Při opětovných dotazech po rodičích jí holčička řekla, že tatínek zemřel a maminka zůstala spát na zelené louce. To si Elsa vysvětlila tak, že otec padl a matka zemřela při útěku ze slezské Lehnice před Rudou armádou.

Krevní zkouška nevyloučila možnost, že dítě je dcerou E. Heřmanové. Znalec zároveň prohlásil, že tím není ale

prokázáno, že dívka je skutečnou dcerou lidické ženy. Helena alias Jaroslava žila v domácnosti Emilie Heřmanové na Kladně a u okresního soudu bylo vedeno opatrovnícké řízení.

V roce 1946 vyšla najevo pravda o 82 dětech z Lidic, které byly zavražděny v červenci roku 1942 ve vyhlazovacím koncentračním táboře v Chelmnu v rámci odplaty za provedený atentát na zastupujícího říšského protektora v Praze Reinharda Heydricha. Ve všech dobových německých soupisech, které existují, je mezi těmito dětmi uváděná i Jaroslava Heřmanová, narozená 1. srpna 1939.¹⁰⁾

Mezinárodní červený kříž přípisem ze dne 1. července 1947 sdělil, že po Helle Schröterové pátrá její matka Marta Schröterová, roz. Förstová z Reichenbachu. Ministerstvo vnitra vyzvalo německou stranu k předložení řady konkrétních úředních dokladů, fotografií dítěte, protokolární výpovědi matky a několika svědků, kteří mohou prokázat totožnost dívky, především před rokem 1942.

Po doplnění údajů počátkem října 1946 obdrželo ministerstvo vnitra osm ověřených dokladů a šest fotografií, jimiž německá matka prokazovala identitu své dcery (včetně popisu mateřských znamének na těle Heleny Schröterové). Ověřením tvrzení německé matky se zjistilo, že Hella onemocněla záškrtem a byla umístěna do nemocnice na Bulovce dne 17. května 1945. Po sedmi dnech byla přemístěna do infekčního pavilonu v Praze-Karlíně, odkud byla 2. června 1945 předána do internačního tábora v Hloubětíně. Její matka byla odsunuta počátkem června, ale se svojí dcerou se v lágru již nesetkala. Dne 6. dubna 1946 napsala dopis ředitelství nemocnice, ve kterém žádá o informace, kde je její dítě. Správa nemocnice jí odpověděla a kopii tohoto dopisu Marta Schröterová přiložila k žádosti o vrácení nezletilé.

Podle zjištění oblastní úřadovny státní bezpečnosti byla Hella Schröterová totožná s modrookou, plavovlasou dívkou, kterou měla v péči lidická žena.

Výsledek šetření byl Emilii Heřmanové sdělen prostřednictvím MNV v Lidicích dne 30. října 1947. Adoptivní matka nesouhlasila s takovým verdiktem a požadovala další důkazy. Po jejich doplnění podepsala dne 25. března 1948 na ministerstvu vnitra protokol, ve kterém uznává, že dítě v její péči je hledaná Hella Schröterová z Německa a vymínila si, že dívku předá osobně na státních hranicích její matce.

Původcem spisu, z něhož jsme čerpali, je Ústřední národní výbor v Praze – ředitelství národní bezpečnosti a byl sepsán 26. ledna 1949. Spis byl zaslán Okresnímu soudu na Kladně s dotazem, zda byla Hella již repatriována. Odpověď předsedkyně MNV v Lidicích J. Nové ze dne 24. května 1949 byla strohá: *Okresnímu soudu na Kladně se sdělením, že Helena Schröterová byla odsunuta do německého pásma.*

Dalším lidickým dítětem byl Zdeněk Petřík, narozený 1. června 1941. Jeho otec učil žáky obecné školy v Lidicích a stejně jako dalších 172 lidických mužů a mladíků nad 15 let byl 10. června 1942 zastřelen na zahradě Horákova statku v Lidicích.

Zdeněk byl jako batole, deset dnů po oslavě svých prvních narozenin, odebrán matce a odvezen do Lodže, odkud

Masarykův lid

byl spolu s dalšími 81 lidickými dětmi poslán na smrt do vyhlazovacího tábora.

Zdeňkovi prarodiče z otcovy strany zaslali ihned po skončení války do všech periodik a denního tisku fotografii svého ročního vnuka a pátrali po něm. Na jejich výzvu reagovala paní Štulíková z Hamrů a koncem srpna 1945 přivezla rovnou do Kladna prarodičům ukázat čtyřletého chlapce, kterého měla čtrnáct dní v péči. Domnívala se, že je to hledané lidické dítě. Prarodiče spolu s dcerou prohlásili, že přivezený chlapec není jejich hledaný vnuk. Především proto, že roční Zdeněk měl tmavě kaštanové kučeravé vlasy a domnělý vnuk byl blondák s hladkými vlasy.

Růžena Petříková z Lidic, maminka Zdeňka, prohlásila, že dítě je zcela určitě její syn a zahájila soudní řízení o opatrovnictví. Ze svého stanoviska neustoupila ani na základě provedeného biologického a genetického vyšetření. V roce 1949 soudní znalec profesor Bohumil Sekla, na základě porovnávání 130 znaků, dospěl k závěru, že *totožnost sporného dítěte Zdeňka Petříka se ztraceným dítětem Zdeňkem Petříkem se jeví jako velmi nepravděpodobná až vyloučená*. Mezi tím se vedla soudní jednání mezi Růženou Petříkovou a Společností pro obnovu Lidic a Ležáků.¹¹⁾ 17. prosince 1949 vynesl odvolací Krajský soud v Praze rozsudek, podle něhož byl Zdeněk Petřík, nar. 1. června 1941, prohlášen za mrtva.

Maminka Zdeňka dál vedla opatrovnické řízení u Okresního soudu v Kralupech nad Vltavou, do jehož kompetence podle místa bydliště patřila. Zdeněk Petřík alias Walter Leger ztratil definitivně v roce 1950 svoji identitu. Profesně působil v Československé armádě, odkud byl po roce 1968 propuštěn. Nová rodina jeho lidické adoptivní matky jej nepřijala, začal mít velké problémy s alkoholem a nakonec se propadl na sociální dno společnosti a koncem roku 1997 zemřel jako opuštěný bezdomovec z Kročehlav.¹²⁾

Mezi zavlčené děti neznámého původu je třeba počítat další „lidické dítě“ Martu Hroníkovou. Dívka byla nalezena 10. července 1945 při transportu německých dětí a Františka Hroníková, lidická vdova, si domnělou dceru Martu vzala sama k sobě na výchovu. 10. října si podala žádost o poručenský dekret nad nezletilou a ten jí byl vystaven o osm dní později. Ještě v roce 1945 se však Marty zříká, protože poznala, že není její skutečnou dcerou.

Dítě přijala do péče své rodiny sestra lidické ženy Anna Krtičková z Dušníků, ale bez jakéhokoliv úředního (tzn. soudního) rozhodnutí. V celé záležitosti se důrazně angažovala Okresní péče o mládež v Unhošti a poslední zápis ve spisu Okresního soudu Unhošť z konce roku 1948 hovoří o tom, že Marta Hroníková musí být nahlášena na ministerstvo vnitra jako dítě neznámého původu.¹³⁾

Případem se zabývalo ministerstvo vnitra ještě v roce 1979. Domnělá Marta Hroníková měla být podle pátrání z konce 40. let Erika (nebo Rita) Winterová, která žila v Nebušicích u Prahy u pěstounů stejného příjmení. Ze západního Německa se o dítě hlásila Elfrieda Gsenegrachtsenová, ale dítě nebylo repatriováno. Po několika letech strávených u Krtičků v Dušníchkách byla předána do ústavní péče. Podle ministerských údajů se původem německá dívka měla narodit 17. listopadu 1942 v Břeclavi.

Šestiletá Ingrid Valentová byla objevena 28. září 1945 v internačním táboře v Modré u Podmokel a až do 9. srpna 1947 žila v opatrovnictví lidické vdovy Anny Strakové jako její dcera Jarmila. Z německé zóny po ní pátrali adoptivní rodiče Franz a Berta Trotscheovi, přičemž biologickými rodiči dítěte byli manželé Michel a Herta Valentovi. Holčička byla prostřednictvím zástupců ministerstva sociální péče dopravena do střediska ve Veleslavíně a odtud repatriována do Německa.

Adoptivní lidická maminka sama vrátila sirotčí důchod a zařídila u okresního soudu na Kladně vyřízení zrušení opatrovnictví.

O dalších dvou původem německých zavlčených dětech, které byly přijaty lidickými ženami za svoje vlastní potomky, máme zatím pouze strohé a neúplné informace.

Pětiletý Gerhard Depta žil jako lidické dítě pod jménem Jaromír Zelenka v péči lidické ženy, která jej měla v opatrovnictví od července 1945 do 15. září 1947. Po chlapci pátrala prostřednictvím mezinárodních institucí jeho skutečná matka Klára Deptová. Gerhard byl 15. 9. 1947 odvezen do sběrného střediska v Maloměřicích u Brna a poté odsunut do německé okupační zóny, kde byl předán biologické matce.

Posledním „lidickým“ dítětem původně nezjistitelného původu byla dívka nalezená ve sběrném táboře v Broumově dne 2. prosince 1945. Podle zprávy Okresní péče o mládež v Kladně ze září 1947 ji měla v opatrovnictví paní Ramešová, která tehdy bydlela v Domažlicích. Holčička dostala jméno po zavražděné lidické dívce Jaroslavě Ramešové.

Tento příspěvek vychází u příležitosti 70. výročí vyhlazení Lidic a má připomenout osudy dětí, které byly díky válce odebrány svým matkám a které několik let žily v cizím státě, učily se novému jazyku a vychovávali je v jiných kulturních podmínkách cizí lidí. Těchto šest malých německých dětí prožívalo stejnou bolest a určitě i obdobné radosti a starosti jako devět lidických dětí, které nacisté nezavraždili, ale předali je do německých rodin k poněmčení. Rozdíl byl v délce nedobrovolného pobytu v cizím prostředí. Skutečné lidické děti Marie Doležalová, Emilie Frejová, Anna Hanfová, Marie Hanfová, Václav Hanf, Eva Kubíková, Hana Špotová, Věra Vokatá a Václav Zelenka se vrátily do osvobozené vlasti v rozmezí tří až pěti let od vyhlazení jejich domova a zastřelení jejich otců, dědů a dalších příbuzných.

Květa Hrnčířová

Poznámky

- 1) Identický úřad fungoval na Moravě: Zemské ústředí péče o mládež v Brně.
- 2) OMP – Okresní péče o mládež Kladno
- 3) ZÚPOM – Zemské ústředí péče o mládež Praha
- 4) OPM Kladno čj. 625/1945.
- 5) V této souvislosti docházelo k protestům ze strany dětských domovů v pohraničních oblastech např. v Aši, Falknově nad Ohří, Chebu, Chomutově, Jáchymově, Rumburku, které se bránily přílivu dětí německé národnosti z důvodů přenášení nakažlivých nemocí. Lékaři doporučovali zřídit speciální dětské zachytné stanice v Chomutově a Chrastavě.

Masarykův lid

- 6) Soupis těchto dětí pořídila pro kladenskou OPM Správa internačních táborů.
- 7) Ve spisu OPM Kladno ze dne 13. 5. 1946 určeného správě sběrného střediska v Polepech u Litoměřic je uvedeno, že bude z Kladna přivezeno asi 15 opuštěných německých dětí. Soupis dětí není přiložen. Z dokumentu sepsaného o tři dny později v internačním táboře v Dubí je jmenovitě uvedeno 7 dětí, které byly z tábora propuštěny do Polep. Čtyři jména jsou uvedena v seznamu OPM z 18. 2. 1946, ale další tři děti ve věku jednoho a sedmi let na tomto seznamu uvedené nejsou.
- 8) Marta Friedlová majitelka vily čp. 570 na Nouzově pronajala tuto nemovitost v letech 1945 – 1947 pro potřeby Okresní péče o mládež Kladno.
- 9) MACHATKOVÁ, Raisa. *Ministerstvo vnitra (referát L)*. Praha 1967, NA Praha. Úvod inventáře.
- 10) První seznam z 11. června 1942 z Kladna pořídilo kladenské gestapo pod čj. IIG 4-1190/42. Dalším dokumentem je depeše z 12. června 1942 podepsaná SS – Oberführerem Fischerem. Jméno Jaroslavy Heřmanové je uvedeno i na transportní listině z 1. července 1942. Na tomto místě je třeba podotknout, že v těchto soupisech je řada chyb v datech narození lidických dětí, především v měsících.
- 11) Společnost pro obnovu Lidic a Ležáků a Finanční prokuratura v Praze podaly návrh k Okresnímu soudu v Kladně na pro-

hlášení Zdeňka Petříka za mrtva. Na základě předložených důkazů soud tak učinil. Totožnost dítěte bylo třeba jednoznačně vyřešit z důvodu uplatnění nároku na postavení rodinného domu pro lidické děti vrátivší se ze zavlčení, jak vyplývalo ze zákona č. 187/1946 Sb. z.)

- 12) Dne 3. 2. 2011 vysílala ČT2 dokument Davida Vondráčka *Přežil Lidice, dožil jako bezdomovec*.
- 13) Za zmínku stojí skutečnost, že Františka Hroníková pobírala na Martu sirotčí důchod až do konce roku 1947, tedy minimálně dva roky poté, co dívka byla v péči jiné rodiny, které Františka nepřispívala na výchovu ani haléřem.

Prameny a literatura:

NA v Praze, Zemské ústředí péče o mládež Praha.

SOA v Praze – SOKA Kladno, Okresní péče o mládež Kladno, Okresní péče o mládež Unhošť

Okresní soud Kladno, Okresní soud Unhošť.

MACKOVÁ, J. a ULRYCH, I. *Osudy lidických dětí*. Nymburk. 2003.

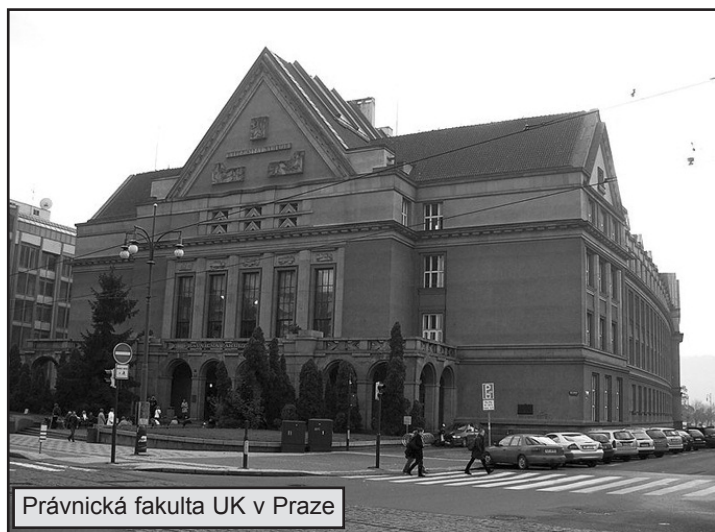
MACHATKOVÁ, R. *Ministerstvo vnitra (referát L)*. Praha. 1967. Inventář NA.

Pohřešované československé děti. Praha. 1946.

STEHLÍK, E. *Lidice. Příběh české vsi*. Praha. 2004.

Ličení Václava Krále (z knihy Ze života advokáta, Praha 2010) nám zprostředkovává situaci na právnické fakultě v poválečném období. Je to osobní vzpomínka, jak tehdejší studia na právech vypadala, jací tam působili profesori, jak do tohoto vysokoškolského prostředí zasahovaly tehdejší politické poměry. U starší generace to oživí vlastní vzpomínky, pro mladou generaci je to poučné čtení.

JAK SE STUDOVALO NA PRÁVNICKÉ FAKULTĚ KARLOVY UNIVERZITY NA POČÁTKU 50. LET MINULÉHO STOLETÍ

Právnická fakulta UK v Praze

Přesněji bych měl napsat na „práv. fak. KU“, jak vždy bylo uvedeno i v důležitých dokumentech z této fakulty. Sestoupím ve vzpomínkách do minulosti pro někoho již dávno, pro někoho relativně čerstvé, i když zčásti temné, jak budu dokumentovat.

Psal se rok 1945, můj ročník se chystal na první řádné maturity v roce 1946. Ty předchozí byly regulérní jen částečně, protože se konaly ihned po neúplném školním roce 1944-1945. V posledním roce války bylo naše nymburské reálné gymnázium obsazeno německými uprchlíky z východní Evropy, proto se nevyučovalo. Pouze od ledna 1945 se chodilo jednou týdně pro písemné úkoly do místního biografu. Prezence spočívala spíše na samotných studentech než na přísnošti kantorů.

Ale i přes tyto problémy jsme v červnu 1946 řádně odmaturovali a nastala volba vysokých škol, které přímo dychtily po studentech, neřkuli po studentkách. Vysoké školy ovšem nebyly prostorově připraveny na takový příliv studentů, proto se v prvních letech přednášelo i mimo hlavní budovy, např. v kinech, velkých sálech apod. O tom, že všichni odmaturovavší půjdou na vysoké školy, nebylo nejmenších pochyb. Z obou našich oktáv v celkovém počtu 37 maturantů nás šlo na vysoké školy 35, jeden spolužák u maturity definitivně propadl a na další studia

Masarykův lid

nereflektovala pouze jedna spolužačka, ale ta byla omluvena, neboť byla nejhezčí dívkou v Nymburce i vzdáleném okolí.

U mne se volba zúžila na práva a Vysokou školu obchodní, jak se tehdy tato škola nazývala. Těsně před uzavěrkou přihlášek na vysoké školy, 30. 9. 1946, jsem se rozhodl pro právnickou fakultu a nikdy jsem svého rozhodnutí nelitoval.

Na tuto fakultu se přihlásilo celkem 1200 zájemců, na studia byli přijati všichni.

Žádné přijímací zkoušky ani přijímací řízení se nekonalo. Snad už teď mohu prozradit, že nás dostudovalo a k promoci šlo 300 relativně šťastných. Zbytek byl zdecimován zkouškami, ale mnohdy i politickými prověrkami, emigrací nebo uvězněním.

V prvních dvou letech 1946 a 1947 a částečně i v roce 1948 se studovalo podle prvorepublikového vzoru. První povinné státní zkoušky historicko-právní – právo římské, dějiny práva středoevropského, práva církevního, dějiny práva československého – byly až po třetím semestru, tedy po půldruhém roce studia. Do té doby byla povinná kolokvia pro ty, kteří jako sociálně slabší dostávali stipendia. Nemuseli jste chodit ani na přednášky a různé semináře, dokonce jste mohli, tehdy ještě bez překážek, na rok odjet do ciziny. A záleželo na vás, zda jste s sebou vzali třeba právo římské – cca 1200 až 2000 stran (podle autora), abyste si třeba na březích Côte d'Azur zpestřili tamější pobyt přípravou na první státní zkoušku. Nemusím říkat, že ti, co toto dokázali, projevíli vytrvalost skutečně heroickou. Státní zkouška měla ještě to úskalí, že se skládala v jeden den. Tedy vědomosti v rozsahu cca 3000 stránek se musely uložit do jedné hlavy. I když se mezi studenty tradoval přehled otázek ze středoevropského práva, na kterých rajtoval tehdejší děkan fakulty profesor Saturník, stránek, které jste se museli naučit, bylo hodně. Kupodivu úskalí skýtalo i právo církevní u přednášejících profesorů – Turečka a Buška. Prof. Tureček se po roce 1948 stal děkanem právnické fakulty, proto byl označován jako „rudý děkan“, přednášel a pohříchu zkoušel církevní právo z hlediska státu – vydal k této problematice zvláštní skripta. Prof. Bušek, po roce 1948 emigrant a odsouzenec k trestu smrti, zkoušel právo církevní jako takové. A nebylo dobré mít v indexu zapísány přednášky z církevního práva u jednoho z pánů profesorů a rozpisem se dostat ke zkoušce k panu profesorovi druhému. Byl to minimálně handicap, pokud ne přímo zkoušková poprava. Kdo u první státní zkoušky proplul, mohl opět odjet do ciziny až na dva a půl roku, aby se připravil na zkoušku judičiální – právo občanské, trestní, občanské právo procesní a trestní právo procesní. Také tato zkouška se konala v jeden den a byla velmi obtížná.

Další zkouška se mohla konat ihned po čtvrtém roce studia, nazývala se státovědecká. Skládala se z práva ústavního, národního hospodářství, finanční vědy, z práva správního a práva mezinárodního, dříve rozdělovaného na právo válečné a neválečné. K této zkoušce se mohl při-

hlásit kdokoliv, i po letech, pokud vykonal zkoušku judičiální.

A tak se stalo, že asi pět let po válce chodil na práva jistý pan Mára (v civilu pošt mistr), který judičiální zkoušku složil dávno před druhou světovou válkou. Ve svých asi 70 letech nyní chodil na přednášky. Malý, důstojný stařík, kterého si studenti občas pletli s profesorem. A nebyli sami. Pletli si ho i filmaři, kteří na něho při různých příležitostech zaměřovali své kamery.

Po složení všech zkoušek jste mohli studia zanechat a odejít do života jako právníci, a to i k soudu, s neoficiálním titulem JUC. – iuris utriusque candidatus. Kdo chtěl získat titul doktorský, musel ze druhé a třetí státní zkoušky složit zkoušku rigorózní prakticky ze stejných předmětů, ovšem obtížnější, než byly zkoušky státní. Ke zkoušce byl budoucí zkoušený vyzván, „aby se dostavil k přísné zkoušce doktorské“, tedy rigorózní.

Ke cti advokacie budiž řečeno, že ten, kdo chtěl být advokátem, musel mít doktorát.

Už brzy po válce bylo vidět politické rozvrstvení mezi profesory. Např. byl tichý válečný stav mezi JUDr. PhDr. Tomsou, který přednášel Základní právní pojmy, a prof. JUDr. Václavem Vaněčkem přednášejícím Dějiny práva v Československu. První byl klasickým profesorem starého typu, druhý komunista, známý svými návštěvami kaváren, byl označován jako salonní komunista. V plném amfiteátru fakulty jsme při přednášce prof. Vaněčka říkali, co nám přednášel teoretického i právního jeho kolega prof. Tomsa. Příště to bylo naopak, prof. Tomsovi jsme říkali, co nám přednášel prof. Vaněček. Jejich názory se velmi lišily. Jednou pan prof. Tomsa vzal do rukou útlou knížku prof. Vaněčka, štítlivě ji držel mezi prsty, hodil ji na katedru se slovy „dítko pana profesora Vaněčka“. Také prof. Tomsa musel po únoru 1948 fakultu opustit, zatímco prof. Vaněček „šel výše“.

Tak uplynuly první tři semestry, když přišel Únor 1948, který měl mnoho epitet, podle toho, kdo o něm mluvil. V praxi to znamenalo, že více než polovina profesorů musela fakultu opustit. Již jsem se zmiňoval o prof. Buškovi, který odešel i z republiky a brzy byl Státním soudem odsouzen k trestu smrti v nepřítomnosti. Rektor KU prof. Karel Engliš byl doslova vyhnán nejen z místa rektora, ale později i z Prahy.

Fakultu velmi zasáhly politické prověrky v roce 1949. Byly vyloženy politické a i tehdy veřejně řečeno třídní. Prověrkové komise se skládaly ze dvou nebo tří spolustudentů, někdy i z ročníků nižších. Těmito zkouškami neprošlo mnoho studentů, kteří neměli tzv. třídní původ.

Dnes již nelze zjistit, kolik vyloučených ze studia emigrovalo, ale jistě nejproslulejším emigrantem se stal Nymburák Karel Ruml, který byl jedním z pasažérů tzv. Jarolímkova rychlíku. Ten v roce 1950 přešel ve velké rychlosti česko-německé hranice a skončil jako „vlak svobody“ v exilu.

Po Únoru se zapisovaly nové, do té doby neznámé předměty jako Základy marxismu leninismu, Marxistické myšlení právní, Dějiny státu a práva SSSR, Právo

Masarykův lid

kapitalistického řádu, Ústavní právo SSSR a lidových demokracií, Politická ekonomie, Společenské nauky, to vše vedle obligátních předmětů judiciálních. Zkoušky měly tu výhodu, že se nekonaly v jeden den, ale tu drastickou nevýhodu, že sloužily také jako určitý druh politických prověrek. Kdo byl politicky nepohodlný a nějak prošel velkou prověrkou v roce 1949, mohl být legálně vyloučen tím, že politickou zkoušku neudělal ani napodruhé.

V indexu, který jsem si ponechal na památku, nejsou jména přednášejících a zkoušejících těchto nových předmětů většinou uvedena. Čtenář, znající současný zkouškový systém na fakultě, se možná bude divit, ale některé nové předměty přednášeli i studenti z našeho ročníku nebo dokonce i z ročníku nižšího. Prostě – když revoluce, tak revoluce. Jedním takovým zkoušejícím byl i syn tehdejšího ministra Václava Kopeckého. Ivan Kopecký, který mohl studovat právnickou fakultu, ale zároveň přednášet o právu v SSSR, ačkoliv měl jen maturitní zkoušku složenou v SSSR. Správně by mu měla být nejprve uznána jako ekvivalentní maturitní zkouška složená zde.

Studující měli svůj studentský spolek tradičního názvu Všehrd. V něm se uplatňovali členové podle tehdejších politických stran. Do února 1948 měli zdrcující převahu mladí národní socialisté, po nich lidovci a komunisté byli na chvostu. Nejzajímavější na činnosti Všehrdy byly výroční volební schůze, které trvaly až 35 hodin v jednom kuse. Účastníci si brali s sebou jídlo, na „valnicích“ se pospávalo, ale diskuse byla vždy živá a ostrá. Předsedou národních socialistů byl Emil Ransdorf, který ovládal schůzi za pomoci amplionu – měl ho na svém zvláštním předsednickém stolku. Pán Bůh mu odpusť, že měl mikrofon trochu nedemokraticky silnější, než byly mikrofony, u nichž se střídali diskutující. A tak vznikaly diskuse, jako např. mezi ním a Ivanem Kopeckým, ve kterých I. Kopecký pravil: „Kolego Ransdorfe, při minulé schůzi jsem tě nazval fašistou. Ty jsi hrozil, že mě budeš žalovat, tedy se ptám, proč jsi tak neučinil?“ Emil Ransdorf mu odpověděl: „To by bylo zbytečné, Ivane, ty za své činy stejně neodpovídáš.“ A hned na to se ozval velký potlesk a řev studentů, kteří by se dnes dali nazvat pravicovými.

Zajímavé a smutné byly osudy těchto protagonistů po únoru 1948. Emil Ransdorf se v únorových dnech skrýval na právnické fakultě a utekl z ní vniknuvším policajtům v přestrojení za dělníka. Zastavil se až v USA. Zde se stal ředitelem velkého hotelového řetězce, ale po padesátém roce svého věku zemřel na rakovinu.

Ivan Kopecký odešel po skončení studia na ministerstvo zahraničí. Tam se dostal díky svému otci – ministru informací. Byl politicky vlivnou osobou a později se stal velvyslancem v Barmě.

Po vpádu údajně spřátelených vojsk v srpnu 1968 šel hned 21. 8. na ministerstvo zahraničních věcí, ale nebyl tam ruskými vojáky vpuštěn. Ti naopak vypálili slepou

patronu z děla namířeného proti lidem, kteří se shromáždili u vchodu ministerstva. Když se tam Ivan konečně dostal, chodil po ministerstvu a veřejně prohlašoval, že jde o okupaci. Nepomohlo ani pozdější přemlouvání skalních komunistů, aby změnil při památce na otce své názory. Ivan Kopecký to neučinil, budiž mu to ke cti. A tak skončil neslavně. Nikde ho nechťeli přijmout do zaměstnání, ani jako průvodčího v tramvaji. Nakonec skončil jako bezvýznamný právníček u Krátkého filmu, a to ještě jen na přímlovu samotného Lubomíra Štrougala, tehdejšího předsedy vlády.

Já jsem potřebné zkoušky složil v požadovaných termínech, neměl jsem však správný třídní původ. Moji rodiče byli sice nebohatí hoteliéři v Lysé nad Labem, ale i tak jsem kazil průměr třídního původu studentů. Při prvních prověrkách jsem byl vyloučen bez udání důvodu, jak bylo pravidlem. A začalo shánění strýčků a známých, ale politicky vlivné jsem mezi nimi neměl. Pomohl mi však otec, který byl za války vězněn v Kleine Festung v Terezíně, vrátil se domů na vozíčku. Hotel nám byl v době okupace vyylastněn ve prospěch Reichsfiskus Heer, tedy ve prospěch Říšské branné moci. Otec byl po válce členem organizace Osvobozených politických vězňů. Díky tomu jsem při odvolání prošel.

Pak začala éra zkoušek politických z výše popisovaných předmětů. Všemi, v počtu asi 25, jsem proklouzl, až na zkoušku z práva pracovního. Narychlo jmenovaný profesor tohoto práva, předtím vyšší úředník ministerstva sociální péče, nemaje zkušenosti s přednášením a zkoušením, vyžadoval doslovné znění jednotlivých paragrafů zákona, čemuž jsem nevyhověl. Přihlásil jsem se na zkoušku opravnou a vnitřně jsem znejistěl, zda nešlo o propadnutí politické, tj. likvidační. Měl jsem obavy z 2. 5. 1950, na kdy byl vypsán termín opravné zkoušky, a na 1. máje jsem pocítoval cokoliv jiného, než že je lásky čas. Ale srdnatě jsem k opravě nastoupil. Examinátor byl jiný, jménem dr. Chyský. Po zkoušce jsem si byl téměř jistý, že jsem obstál, ale udělal jsem něco, co nikdy předtím: šel jsem za examinátorem až k jeho kabinetu a otevřeně jsem se zeptal, zda jsem zkoušku udělal. Pan profesor mi však dobře nerozuměl a myslel si, že jsem přišel orodovat za zkoušku za jedna. Velmi brzy jsem ho z toho vyvedl a vysvětlil mu, že mi stačí kýžená štýra, jak by napsal předválečný autor knížek o studentech Jaroslav Žák. Udělal jsem ji za dvě. A tak s neviditelnou pomocí boží jsem v srpnu roku 1950 studia dokončil a odpromoval. I když pověstný Index lectionum (Seznam přednášek) se stal po únoru 1948 tak trochu bulvárním čtením, přece jen v něm na str. 38 najdeme velké razítko: Facultatis iuridicae universitatis Carolinae Pragensis Decanus dominum Václav Král studia iuridica rite ac legitime absolvisse testatur. Praga, die 21. 8. 1950. A zůstalo také promoční Spondeo ac polliceor.

Václav Král

AKTUALITY

Po vzniku samostatné Československé republiky Masaryk říkal, že potřebujeme padesát let, aby se republika stabilizovala a rozvinula se vskutku v demokratický, svobodný a humanitní stát. Otisknutá stat' Karla Čermáka (Lidové noviny, 4. únor 2013) koresponduje s touto Masarykovou myšlenkou: Mojžíš vyvedl svůj národ z egyptského otroctví za čtyřicet let. K tomu je třeba aspoň dvou generací.

MOJŽÍŠOVA DOKTRÍNA PLATÍ I PRO ČESKO

V prvních pěti knihách Starého zákona zvaných knihy Mojžíšovy se vypráví o tom, jak Hebrejové upadli do egyptského otroctví, jak v něm strávili asi 15 generací a jak je pak Mojžíš z egyptského zajetí vyvedl už jako izraelský národ do země zaslíbené. Je to příběh o prvních počátcích naší současné euroamerické civilizace koncem 2. tisíciletí př. Kr., tedy asi před 3200 lety.

Pochod ze severovýchodního Egypta (z biblické země Gošen) do dnešní Palestiny zabral Izraelitům 40 let a my se divíme, jak jim mohlo těch pár stovek kilometrů tak dlouho trvat. Pravda, byla to víc válečná výprava než pochod Praha–Prčice, ale i tak je čtyřicet let dlouhá doba. A proč to nebylo dvacet let nebo šedesát let?

Pozornému čtenáři knih Mojžíšových neujde, že pochod Gošen–Jericho nebyl ani výlet, ani husitská spanilá jízda. Byla to cesta z otroctví ke svobodě vyvoleného národa, a to s sebou neslo četné komplikace. Když si připomeneme, jak vyvolený národ na cestě ke svobodě nařikal, jak vzpomínal na hrnce masa a rovnost mezi otroky v Egyptě, uvědomíme si, co Mojžíš se svým lidem zkusil a že ho neponechal „na poušti“ zrovna čtyřicet let náhodou.

40 let byla v těch časech doba dvou generací. Ten, kdo se na cestě za svobodou hned na začátku narodil, tomu bylo před branami Jericha, kde pochod vítězně skončil, 40 let. Jeho dětem narozeným po cestě bylo 20 let. Dvě generace hledící dopředu ke svobodě, a ne zpět do otroctví. Bez těchto dvou generací zde nebyla pro svobodu žádná šance. To Mojžíš věděl nebo mu to vnukl sám Jahve. Dříve než za 40 let nebylo možno na vyvolený národ svobodu pustit. Nevěděl, co to je a co to není. Neuměl se svobodou zacházet. Zahubil by ji a ona možná jeho.

My Češi jsme se na pochod za svobodou vydali před 23 lety. Teď jsou generace delší, tedy sotva před jednou generací. Mnozí jsme si teď chtěli zkusit, zda Mojžíšova doktrína dvou generací dosud platí. Zda platí i pro vyvolený národ český, zda platí pro informační společnost. Za ten experiment to stálo. Stará civilizační doktrína platí pořád.

Doktrína dvou generací platí i pro Čechy. Český národ žil v otroctví. Bylo to příjemné otroctví. Kila vepřového, levné pivo, plno legrace na účet otrokářů. Svoboda 1918? Pozor, ve svobodě žila jen jedna generace, nikoliv potřebné dvě. Druhá už byla zase v otroctví a třetí i čtvrtá rovněž.

Doktrína dvou generací platí i v informační společnosti. Marketingové agentury ve volebních štábech dělaly svou práci dobře a kandidáti jim právem děkovali. Marketingové techniky, které uvádějí na trh jogurty a minerálky, jsou účinné. Ví se, jakou informaci pro publikum vybrat a hlavně v jakém obalu ji publiku prezentovat. Jenomže svoboda a cesta k ní nejsou produkty. Svoboda není výběr mezi dvaceti jogurty. Svobodu na trhu ani nekoupíš, ani neprodáš. Svoboda není zadání pro

marketingovou agenturu. Zmýlili jsme se. Svoboda jako dítě pomalu roste v srdcích alespoň dvou po sobě jdoucích generací.

Svoboda není výtvar demokracie a demokracie není výtvar svobody. V demokracii někdy vznikne svoboda a ve svobodě někdy vznikne demokracie. Svoboda nesnáší odplatu neboli retribuci. Spojte si to s Benešovými dekrety nebo s Klausovou amnestií. Kdo volá po odplatě nebo ji obhájí, ten ještě svoboden není. Svoboda je milosrdenství. Retribuce nemá co dělat ani se spravedlností. Ke spravedlnosti patří náprava, ne pomsta.

Prezident patří státu

Říkáte, že ten nebo onen není můj prezident. Autor této úvahy žil v době všech deseti dosavadních československých a českých prezidentů. Může vám je pro pobavení obodovat podle kvality. Masaryk 10, Havel 9, Beneš 6, Hácha 5, Klaus 3, Svoboda 2, Zápotocký 1,5, Novotný 1, Husák 0,5, Gottwald 0. Dokonce by se mohl o své bodování i hádat. Ale žádného z těch pánů by nemohl nazvat „můj prezident“. Prezident nepatří občanům, ať už se volí přímo, nebo nepřímo. Prezident patří státu, a chcete-li už trochu emocí, tak patří naší vlasti. „Můj prezident“ je nesmysl. Ani Karel Schwarzenberg by nebyl „můj prezident“, jakkoliv to byl i podle mého mínění už od samého počátku, kdy mu agentury pro průzkum veřejného mínění dávaly pět procent, ten nejlepší kandidát. Proč? Inu, protože věděl, co není svoboda a taky kdy má prezident bdít a kdy spát. Ale věděl, co to je svoboda? To se ví, že ne. To vědí jenom ty dvě generace po sobě, které si vždy znovu a znovu musí ke své svobodě přes vyprahlou poušť dojít.

Úloha prezidenta spočívá v tom, nebránit generacím v jejich cestě za svobodou, i když on sám, podobně jako ten Mojžíš, do země zaslíbené už nevstoupí. Prezident musí pečlivě zkoumat podezřele svůdné okraje naší civilizace, z nichž se zdá kynout moc, sláva, peníze a spotřební blahobyt. Jsou to i teď, jako vždy byly, různé temelinizace, manažerizace a vůbec hanbatizace na věčné časy. To všechno je jen marketingový trik, bludné světélko nad bezednou bažinou. Padnout do té bažiny a utopit v ní svou svobodu je nebezpečnější než kdy dřív. To riziko čeká nejen jedenáctého prezidenta, ale ještě i toho dvanáctého a třináctého. Možná i čtrnáctého. Teprve pak uzraje svoboda pro druhou generaci, která se právě teď rodí.

Na jaké místo v pořadí kvality se příští prezidenti zařadí? Alespoň místo třetí budiž jejich cíl. Jaká bude skutečnost?

Bože, chraň a veď české prezidenty, když můžeš už stovky let chránit i tu britskou královnu. Svatý Václave, nedej zahynouti nám ni budoucím. Hlavně nedej zahynouti svobodě druhé generace.

Karel Čermák

ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ

Začínáme otiskovat vybrané ukázky z paměti Jiřího Hejdy vydané 1991 pod názvem „Žil jsem zbytečně“. Jiří Hejda (1895-1985), právník, respektovaný národohospodář, publikující v Peroutkově Přítomnosti, Lidových novinách, Českém slově aj. byl posléze generálním ředitelem koncernu ČKD. Uznání vzbudily jeho podnětné národohospodářské práce. Jeho literární a básnický talent se však projevil i v beletristické tvorbě a v sonetech vytvořených v letech věznění, kdy si odpykával doživotní trest, který byl nad ním vysloven v monstrprocesu s Miladou Horákovou za údajnou protistátní činnost.

Za nacistické okupace se zapojil do domácího odboje jako člen Politického ústředí. Za války a v poválečném období až do zatčení 1949 řídil Továrnu kuchyňských zařízení, kterou vlastnil. Znovu spolupracoval s demokratickým tiskem a byl autorem hospodářského programu národněsocialistické strany.

Vybraná ukázka nás přivádí do období krátce po osvobození 1945, kdy se život v Československé republice teprve nově ustaloval, leckteré vztahy byly narušeny a život se přizpůsoboval novým poměrům.

PO VÁLCE

Vedle svého, abych tak řekl soukromého života, jsem však vtažen hned od prvních dnů květnového povstání do života veřejného. Už 8. května za mnou přišla deputace cibuleckých občanů se žádostí, abych se postavil do čela národněsocialistické organizace, kterou chtějí na Cibulce založit. Přijal jsem tento úkol a za několik týdnů se naše organizace rozrostla tak, že prakticky sdružovala téměř všechny obyvatele Cibulky. Ani lidovci, ani sociální demokraté nebyli s to utvořit zde vlastní organizace a komunisté neměli ani deset členů. Přesto jsme vytvořili národní frontu, jak se žádalo, a mohu říci, že všechny strany pracovaly velmi obětavě, hlavně na budování některých cibuleckých komunikací. Znamená to ovšem pro mne nejméně jeden večer v týdnu věnovat schůzi výboru a alespoň jednou měsíčně svolat veřejnou schůzi do restaurace u Andrášů, která je vždy přeplněná, takže množství lidí musí stát. Pokusil jsem se několikrát pozvat poslance strany, ale výsledkem bylo, že mne členové žádali, abych raději mluvil sám. Nalezl jsem totiž řešení, které se velmi líbilo. Místo jakékoliv přednášky vyzvu hned po zahájení přítomné, aby mně řekli, o čem mám mluvit. Politických a hospodářských problémů je teď tolik, že nemá cenu vykládat nějaké teorie nebo mlátit prázdnou slámu stranických frází. Napíšu si, nač jsem dotázán a z odpovědí pak sestavím svoji přednášku. Po přednášce je diskuse – téměř nikdy jsem nenarazil na nesouhlas nebo odpor – spíše jde v debatě v souladu s mými výroky o to, co teď a co potom. Je podivuhodné, jak jde celý národ – alespoň tady – pohromadě, jednotně za svým cílem. Patrně stále ještě pod dojmem prožitého utrpení a nejistoty, strachu o národní existenci za uplynulých sedm let.

V naprostém kontrastu k důvěře, jaké se těším u svých spoluobčanů na Cibulce, je zvláštní chování starých straníků v ústředním sekretariátu. Poznal jsem to na schůzi, která byla svolána po návratu dr. Huberta Ripky, teď ministra pro zahraniční obchod – mého starého kamaráda z Národního osvobození. Schůze se konala v podkrovním sále ústředního

Hejda Jiří

sekretariátu strany na náměstí Republiky a byl zde kdekdo z poslanců, redaktorů a funkcionářů z celé Prahy, ba snad z celé republiky. A tady jsem najednou pocítil nedůvěru a odcizení. Nikdo si mne nevšímal, staří známí se tvářili, že mne nevidí, když jsem jednoho z nich uvítal pln radosti, že se vrátil z koncentráku, koktal jen rozpačitě a rychle se omluvil, že musí něco naléhavého vyřídit. Zprvu jsem tomu nerozuměl, ale když se to opakovalo v několika případech, pochopil jsem. Jsem přece továrník, kapitalista, bývalý vrchní ředitel ČKD – a to se dnes nenosí. Nejsem dělník, zaměstnanec, proletář ...

Inu, nedá se nic dělat. Zůstal jsem tedy stranou, pozdravil jsem se jen kývnutím hlavy s Ripkou, když přišel vítán hromovým potleskem a voláním slávy téměř umačkan všemi, kdo mu spěchali potřást pravicí. Pak dr. Ripka přednášel – o situaci politické i hospodářské – a tady se najednou stalo něco, co jsem nečekal. Když se dostal k aktuálním hospodářským problémům, řekl asi toto:

„Teď budu mluvit o současných věcech hospodářských. Ale jak vidím, je mezi námi i bratr dr. Hejda, ten tomu rozumí lépe než já. Proto ho prosím, aby mne korigoval, kdybych řekl něco nesprávného.“

Přirozeně, že nic nesprávného neřekl a že bych ho ani nebyl korigoval, kdyby se tak stalo. Ale účinek jeho slov byl nepředstavitelný. Sotva skončila schůze, nahrnuli se ke mně všichni ti, kdo mne dosud nechtěli vidět, tiskli mi vřele ruce, byli plni zájmu o to, co dělám, jak to bylo se mnou za války ... Snažil jsem se co nejrychleji odejít, protože se mně sbíhaly sliny v ústech.

Nejsem však sám, komu se to stalo. Na velké přátelské besedě pořádané ve všech prostorách Obecního domu jsem se sešel s dr. Petrem Zenklem. Stáli jsme na chodbě za primátorským salónekem, kde dával recepci Ripka (pouštěli k němu jen vybrané osobnosti) a nikdo si nás ani nevšímal. Zenkl si stěžoval, že po návratu z koncentráku ztratil půdu pod nohama. Jako by ho nebylo. U vesla jsou lidé, kteří byli za hranicemi, Ripka, Stránský, Drtina – o něm nikdo neví.

Masarykův lid

Nebyl v odboji, ani domácím, ani zahraničním, protože ho Němci hned v prvních dnech okupace zavřeli do koncentráku, kde hladověl po celou válku. A vyvázl jen zázrakem, ukryt pod podlahou, když ho hledali, aby ho odstřelili.

Že jsou to divné poměry, které teď prožíváme, docela jiné než jak jsme si to představovali 9. května, to jsme si řekli s Ferdinandem Peroutkou, když jsme se – opět poprvé po sedmi letech sešli na recepci v Grégrově sále Obecního domu. Seděli jsme tři – Nezval, Peroutka a já a kritizovali jsme poměry. Nezval velmi naivně, opojen ruskou armádou, když k nám přišel univerzitní profesor dr. Jiří Horák, můj bývalý profesor češtiny, který se měl teď stát naším velvyslancem v Moskvě. Peroutka se chystá opět vydávat Přítomnost, ale dělají mu potíže. Je to nepochopitelné a neuvěřitelné, vždyť Peroutka strávil také sedm let v koncentráku. Zdá se však, že se smějí vydávat jen komunistické tiskoviny, zatímco nekomunistické buď vůbec nesmějí vyjít, nebo nesmějí mít svoje staré jméno. Národní listy, náš nejstarší deník spjatý se jmény Nerudy, Hálovy, Grégrů vydal jedno jediné číslo a byl zastaven. České slovo se musí jmenovat Svobodné slovo, Lidové listy jsou Lidová demokracie. Přítomnost se tedy bude jmenovat Dnešek. Proč tahle pitomost? Nebo se snad Kopecký, který je za tohle alespoň formálně odpovědný, domnívá, že tím smazal tradici a že upřednostnil Rudé právo, když mu dovolil, aby se jmenovalo stejně jako před okupací?

Vidím to ale všude. Strana mne vyslala do bytové komise ÚNV hl. města Prahy. Je to dnes nejožehavější a nejnepříjemnější komise, protože kdekdo hledá byt a je pochopitelné, že se nespokojí jen podáním žádosti, ale jde za protekcí. Protože v Praze je převážná většina národních socialistů, obrací se na své zástupce, ke kterým tedy patřím také já, a není žádný div, že jsem zasypáván dopisy, ve kterých se líčí obštné překerní situace každého žadatele, že mne vyhledávají lidé na radnici, v továrně i v bytě, takže pomalu bych neměl čas na nic jiného. Ale jsou tu také chytráci, kteří mají v kapse legitimace několika stran a domnívají se, že proto mají zajištěný nárok na byt. Jenomže komise rozhoduje podle zásady národní fronty, což je komunistický výmysl, který zakrývá slabou pozici strany. K rozhodnutí je třeba jednomyslnosti. V bytové komisi se to po dlouhých sporech rozřešilo velmi pohodlně a naprosto nespravedlivě: každá strana pro sebe reklamuje stejný počet přidělených bytů bez ohledu na naléhavost. To ovšem znamená, že národní socialisté, kteří jsou nejpočetnější, jsou nejvíce bití. Přestože je bytů naprostý nedostatek, zabral Ústřední národní výbor po rozbití Staroměstské radnice skoro všechny byty v okolí Staroměstského náměstí pro sebe. Naše komise, která se schází jednou týdně a má jen mizivý počet stálých zaměstnanců, zabrala pro sebe celé první patro velkého činžovního domu v Dlouhé třídě. Nemá smysl o tom s někým debatovat, protože pro reálné řešení není nikde pochopení, každá věc se řeší stranicky a každý návrh, ať sebepoctivěji myšlený, naráží na odpor straníků jiné politické strany, která v něm spatřuje ohrožení svých pozic. Jsem šťasten, když někdo z Karlína reklamuje pro sebe čest být členem této komise a ochotně mu nabídnu svoje místo.

Stejně jako mne nikdo nechtěl vidět ve straně, dokud mne Ripka neprezentoval, nemá o mne zájem nikdo ani ve stranickém tisku. Ne, že bych o to stál, přestal jsem přece

s novinářskou činností už v r. 1935, kdy jsem odešel do ČKD, ale předmětem obecného zájmu jsou dnes vesměs hospodářské otázky a do bytu za mnou přicházejí lidé, kteří o nich mají mluvit na schůzích nebo psát do novin, a ptají se mne na můj názor. Jsem ochoten jim ho říci, ale zjišťuji velmi často, že jim chybí základní teoretické hospodářské vědomosti, takže nemohou jasně formulovat ani to, co jim řeknu a namnoze matou pojmy. Přicházejí i redaktoři Svobodného slova, např. ing. Horáček, kteří jsou hospodářsky školeni, ale chtějí si ověřit správnost svých úsudků. Nikdo ale nepožádá o mnou podepsaný článek. Strana pluje v komunistickém proudu a zřejmě jí vadí, že jsem továrník. Kapitalista.

Tak jako způsobil obrat v chování straníků ke mně dr. Ripka, způsobil obrat ve stranickém tisku nevědomky Ferdinand Peroutka. Dostal konečně povolení vydávat revui Dnešek ve stejné podobě jako byla kdysi Přítomnost a požádal mne o zásadní článek hned pro první číslo. Tak vyšly naše dva články, první Peroutkův a druhý můj a byly uvítány českou veřejností jako signál návratu svobody tisku, která byla za první republiky. Zatímco všechny deníky i týdeníky nesly razítko určité partaje, byl tu Dnešek jako jediný list nadstranický a tedy objektivní. Poznal jsem to v odezvě u známých, kteří mně na setkání gratulovali a vyslovovali uspokojení, že bude opět vycházet stará Přítomnost – i když s dočasně změněným jménem. A ozval se i starý kamarád z Lidovce, dnes šéfredaktor Svobodného slova Ivan Herben, proč nepíšu do Svobodného slova?

Upozornil jsem ho, že mne o to nikdo nepožádal, načež mne ujistil, že se tak stalo jen nedopatřením, v návalu práce atd. a prosil mne, abych mu psal úvodníky, že jim bude rezervovat soboty. Slíbil jsem a kromě Dnešku píši opět do Slova, které už není České, ale rozhodně je méně svobodné, než za jaké se vydává. Po desetileté přestávce se tedy opět moje jméno objevuje pravidelně v tisku. Je ale zajímavé, jaká je dnešní reakce veřejnosti. Když jsem byl redaktorem, stávalo se velmi zřídka, aby někdo reagoval dopisem na moje články, ať už pozitivně nebo negativně. Přišla-li nějaká reakce – a to se mně stávalo velmi často – byla to jediné polemika v novinách. Buď jsem na ni reagoval, byla-li věcná, nebo jsem ji prostě ignoroval, když to byly nadávky a invectivy senátora Vraného ve Venkově. Teď však přichází téměř na každý můj článek spousta dopisů. Zajímavé však je, že pokud jsou to dopisy souhlasné, píší je jednotlivci, zatímco nesouhlasné jsou vždy podepsány celými organizacemi a spoustou jmen. Srovnáním těchto nesouhlasných dopisů, které přicházejí velmi často, což je pochopitelné, protože moji zásadou vždy bylo a je i teď kritizovat zlořády, docházím k závěru, že jsou to aranžované projevy a jejich účelem je zastrašit mne. Vyplývá to už z jejich téměř jednotného stylu. Ano, tyhle dopisy nevznikly z iniciativy pisatelů, nýbrž na rozkaz sekretariátu politické nebo odborové organizace, které se moje argumenty nehodí do krámu, ale nemůže je vyvrátit, a proto se domnívá, že dostane-li redakce tučet takových dopisů, podepsaných stovkou jmen, poděsí se a ztrhne mně psaní. Patrně by příslušná politická nebo odborová organizace takto postupovala, kdyby se to stalo u ní. Ovšem Herben mi pošle jednou týdně balík dopisů, mně určených, a tím to zhaslo.

Jiří Hejda

Masarykův lid

3 ARCHIV

Letos uplyne čtyřicet pět let od Pražského jara 1968, kdy v tehdejším politickém uvolnění bývalí političtí vězni založili K 231, jehož nástupnickou organizací je Konfederace politických vězňů. Vznik K 231 připomínáme třemi autentickými zápisy.

Zápis z první schůze prozatímního přípravného výboru K 231

K 231 je klub, soustřeďující občany postižené zneužitím právního řádu ztrátou svobody.

Schůze byla zahájena ve středu 27. 3. 1968 ve 20,00 hodin.

Obsah schůze:

- 1/ Jaroslav Brodský referoval o práci, kterou téhož dne se Zdenkem Mrázem podnikli, aby předběžně zajistili legální postup při zakládání K 231. Viz zvláštní zápis.
Jejich postup byl bez námitek schválen.
- 2/ Po diskusi, která nevykázala žádné rozory, rozhodnuto o hlavních rysech klubu 231.
Účelem klubu je
 - a/ soustředit občany ČSR, kteří na vlastní kůži poznali, co je svévolné zneužívání platných zákonů a to navíc pod pláštikem demokracie, a kteří budou mít patrně největší zájem, aby se takové věci neopakovaly.
 - b/ podpořit morálně i věcně všechny síly, které v našem národě usilují o restituci demokracie,
 - c/ napomáhat zrušení nespravedlivých rozsudků i odčinění následků nespravedlivých trestů.
 - d/ zřídit základnu pro vzájemnou podporu a pomoc členů.
- 3/ Rozhodnuto, že K 231 se nesmí vyloučit z národního celku tím, že by vystupoval zřídlem, jenž by nebyl ani vhodný ani důstojný.
- 4/ Rozhodnuto, že předem nepřipravený výběr bývalých odsouzených, kteří se dnes sešli, musí vzít na sebe úlohu prozatímního přípravného výboru, který zajistí činnost K 231 v nejbližších dnech. Stanoveno, že jeho funkce se omezují dobou do nejbližšího většího setkání.
- 5/ Stanoven konkrétní plán:
 - a/ Svolat na neděli 31. března t.r. v 8,00 hodin ráno setkání bývalých odsouzených v hlavní síle na Žofíně v Praze.- Tam budou předneseny referáty o záležitostech všeobecných, organizačních a sociálních, které se pokusí vymezit náplň klubu.
Rozhodnuto, že se zatím nebude usilovat o to, aby touto shromáždění zajistily širokou publicitu na místě Čs. televize a rozhlas.
 - b/ stanoven plán prací do nedělního setkání:
 - 1/ zajistit a zaplatit sál / Jirásek o Mráz/
 - 2/ oznámit nedělní schůzi Národním výboru / Coufalík/
 - 3/ dodat text ohlášky tisku, rozhlasu a televizi /Brodský/
 - 4/ připravit organizaci nedělního setkání / Brodský, Mráz, Ram-

Masarykův lid

bousek, Krupička, Jirásek, Nigrín, Gruber, Kohout, Skálová, Falerski/

- 5/ osobně uvědomit co největší počet těch, kdo přicházejí do úvahy, o nedělním setkání. *Také máte le... v Bratislavě...*
- 6/ datum porady organizátorů nedělního setkání se stanoví na sobotu 30. března v 16,00 hodin.

Organizátoři podají zprávu o výsledku své práce téhož dne ve 20,00 hodin prozatímnímu přípravnému výboru.

Schůze skončila v 21,30. Vzdor tomu, že její účastníci sesešli namnoze po dlouhé době, měla přísně pracovní ráz, bez sentimentality.

Ve velkém sále na Žofíně byl 31. března 1968 založen K 231.

Masarykův lid

Zápis o činnosti k založení K 231

Na základě konzultativních předchozích schůzek došlo 27. března 1968 k rozhodnutí, že je zapotřebí položit základ k ustavení K 231. Aby zabránili nevhodné živelnosti a dalekosáhlému dohadování se, podnikli Jaroslav B R O D S K Ý a Zdeněk M R Á Z krok k zajištění seriózního postupu v součinnosti s příslušnými veřejnými institucemi, v jejichž kompetenci je dohlížet na řádné uplatňování zákonných předpisů, týkajících se spolkové činnosti.

Za tím účelem

- 1./ dne 27. 3. 68 v ranních hodinách navštívili budovu ÚV KSČ v Praze s úmyslem sdělit plán na založení K 231 prvnímu tajemníkovi ÚV s. Dubčekovi. V jeho nepřítomnosti /a v nepřítomnosti i dalších tajemníků ÚV/ je přijal s. T O T H, vedoucí sekretariátu tajemníka ÚV KSČ Koutského. S. Toth souhlasil s načrtnutým programem i s organizační formou budoucího K 231 a osobaš Brodskému a Mrázovi sjednal schůzku s příslušnými činiteli na Ministerstvu vnitra.
- 2./ Tam odjeli bezprostředně po jednání na ÚV KSČ. S. Toth telefonicky informoval o jejich požadavku náměstka ministra vnitra s. Z Á R U B U, který pověřil vyřízení této záležitosti dr. B A L Á K A a dr. H O R S K O U, která pracuje v oboru spolkové činnosti. Přijali oznámení Brodského a Mráze a vyslovili se v tom smyslu, že podle platných zákonů není proti ustavení K 231 námitek. Požadují ovšem brzké předložení stanov, které mají vzejít z jednání těch, kdo se přihlásí k činnosti v K 231.
Jak z jednání se s. Tothem, tak na ministerstvu vnitra Brodský i Mráz nabyli pocit, že jejich iniciativa je přijímána se sympatiemi.
- 3./ Téhož dne odpoledne následovalo jednání ve Státní bance čsl. o otevření bankovního konta. Viz příloha
- 4./ Závěrem téhož dne navštívili oba muži budovu čsl. televize, kde je v zastoupení nepřítomného hlavního ředitele přijal tajemník čsl. t. V O Š A H L Í K, který doporučil obrátit se na šéfredaktora vnitropolitického vysílání S T J A Ž K I K A. Ten přislíbil oznámit v televizním zpravodajství termín plánovaného ustavujícího setkání bývalých politických vězňů a pod podmínkou, že mu budou ohlášena jména členů přípravného výboru, o čemž i výzvu k soustředování finančních prostředků na konto SBČS č. 405-8888.
- 5./ Večer téhož dne podkladi Mráz a Brodský zpravu prozatímnímu přípravnému výboru K 231.

Masarykův lid

Zápis z prvního setkání K 231, které svolal přípravný výbor klubu dne 31. března 1968 v 8,00 hodin ráno do velkého sálu na Žofíně v Praze.

Za předsednický stůl usedli: dr. Paleček, předseda schůze,
Brodský, tajemník schůze
dále Mgrín, dr. Šmíd, dr. Vidra, dr. Kováčovic, dr. Peška, Melicharová, Čech, Kuříková, Mráz, Benkousek, Nevěsta, Falerski, Procházka.

Pořadatelskou službu vedl Vladimír Jirásek.

- 1/ Shromáždění uvítal a pozdravil předseda Paleček v 8,07 hod.
Shromáždění uctilo minutou ticha památku těch, kteří se nedožili.
Potleskem ocenilo věrnost žen i mužů, jejichž rodinní příslušníci byli vězněni.
Následoval pořad dne.
- 2/ Brodský nastínil v krátkosti organizační zásady K 231.
- 3/ Falerski přečetl zápisy o dosavadní činnosti K 231. Potleskem schváleno.
- 4/ Brodský pokračoval v nastínění organizační struktury K 231.
- 5/ Procházka přečetl dopis prof. Golčstěckého adresovaný shromáždění.
- 6/ Mráz přečetl dopis dr. Drtiny adresovaný shromáždění.
- 7/ Dr. K R U P I Ů K A přednesl hlavní referát na thema
DEMOKRACIE A MY.
/ délka projevu 28 minut/
- 8/ Mráz přečetl dopis dr. Veverky adresovaný shromáždění.
Připojil poznámku organizačního rázu.
- 9/ Vidra promluvil o lidských právech, o svědomí našich národů, které je zbuzovalo k pokusu o návrat svobody. Prohlásil, že K 231 je svaz na ochranu člověka.
- 10/ Kuříková přednesla pozdrav žen shromáždění a přečetla návrh dopisu gen. taj. O ŠN U Thantovi. - Předsednictvo rozhodlo, že o jeho odeslání nebude shromáždění hlasovat a že také nebude odeslán.
- 11/ Dr. Š M Í D přednesl hlavní referát s problematikou
REHABILITACE
/délka projevu 27 minut/
- 12/ Předseda stanoví podmínky diskuse a otevírá ji. Je 180 přihlášek o slovo.
- 13/ D I S K U S E

Masarykův lid

strana 2

diskutující dr. Emil Ludvík přednesl poznámku o lidských právech

Žák o nutnosti zabránit porušování lidských práv

Marko o rehabilitaci osvobozeneckých sil ze Slov. Nár. Povstání

a o plánu přivést tyto síly ke K 231,

Veselý vyzval k obnovení takové vlasti, ve které náš národ získal svobodu

za přítomné bývalé vězně-dělníky promluvil Volf.

Spisovatel Měchal přednesl projev o kultuře ve věznicích,

Sysel promluvil se lidmi vězněné z náboženských důvodů.

Renč pronesl pár slov o duchovní náplni K 231,

Svobodová přednesla vlasteneckou báseň vzniklou ve vězení,

Just promluvil za vězněné komunisty

Jirásek poděkoval studentům za jejich vystoupení proti etatismu

Bedřich tlumočil obsah jeho rozhovoru s generálem nyní prezidentem

ČSSR Svobodou ze 4. ledna t.r. Svoboda mluvil též:

Přijal bych vysokou funkci v tomto národě jen pod podmínkou, že budou napraveny zločiny z minulosti.

Tržický apeluje na zachování chladné hlavy a prohlašuje, že naše cesta vede pouze vpřed.

/ Diskuse trvala 45 min ut. Délka jednotlivých příspěvků max. 3 minut;

- 14/ Příprava voleb. Procházka čte kandidátku. Po krátké diskusi shromáždění přijalo volební způsob aklimací a schválilo návrh prozatímního výboru K 231.

/Délka 13 minut./

- 15/ Procházka čte texty telegramů : prezidentu republiky, prvnímu tajemníkovi ÚV KSČ, vládě ČSSR, SMR, NS a svazu protinacistických bojovníků.

- 16/ Procházka čte zprávu o K 231 pro tisk.

- 17/ Předseda shromáždění Paleček se distancuje od projevu, kterým řečník / Kratochvíl/ navrhl postavit se za zrušení dělnických milic a složek STB v Praze - Muzyni. Dává slovo zvolenému předsedovi prozatímního výboru Mgrínovi.

- 18/ Programové slovo Mgrínovo: abychom se mohli podívat do očí svým dětem a ujistit je, že se takové věci, jejichž jsme obětí, nebudou opakovat

- 19/ Paleček děkuje shromáždění

- 20/ Ukončení. Zpívá se čs. hymna.

Schůze skončila v 11, 30 hod.

KNIZY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ

LITERATURA FAKTU V ROCE 2012

Rok 2012 už se s námi rozloučil a tak je na místě provést pravidelnou inventuru výsledků každým rokem vypisované soutěže Miroslava Ivanova, žánru dnes už hluboce zakotveného v čtenářském povědomí, tedy literatury faktu.

Literatura faktu je už několik desetiletí podrobována zevrubnému hodnocení jak z pohledu literární kritiky, tak i literární teorie a publicistiky. Zdůrazněny jsou její styčné body s literaturou uměleckou, především v kompozici a zejména ve stylistice. Za pět desetiletí se stala bohatě rozvinutým žánrem ve světě i u nás, žánrem, který do sebe nasál rysy různých literárních žánrů a forem „napříč literárním spektrem“.

Nedávno vydaný slovník autorů literatury faktu (Praha, Epoque 2012) obsahuje jména devadesáti tří českých autorů tohoto žánru. Esteticky je to velmi pěkně vypravená kniha. Zadní deska nás informuje, že je určen jako svého druhu oborová encyklopedie novinářům (LF má s publicistikou mnoho společného), čtenářům (zajímavě je vtahuje do „děje“, poučuje, rozšiřuje obzor), knihovnám, školám a především všem zájemcům o literaturu faktu. A těch je dnes opravdu hodně.

Slušelo by se napsat o této knize více, ale to až jindy. A nyní k samotné sklizni LF v roce 2012.

Tematika je přeprstrá: historická témata, literární záhady, dosud neodhalená tajemství, rozvinutí starších poznatků, portréty hrdinů cizích i českých, a to v zápasech i v klání kulturním. Stálé hledání stop, nalézání faktů a strhávání závoje ze záhadných tajemství.

Dále komentáře o české inteligenci, způsoby informační strategie a dezinformace jako prostředek matení lidí. Tvoří zkušené matadoři, do arény LF vstupují mladí borci (v kategorii do třiceti devíti let). A to je dobře.

A co píší, čím obohacují poznání svých čtenářů?

V dalším pojednání se zmíním jen o některých představitelích a výsledcích jejich tvůrčí činnosti. Nebude bez významu uvést i některá nakladatelství. Mají totiž publikování děl literatury faktu ve svých edičních plánech.

Brutalita války a tragédie ostrova Chios, bitva u Navarina a Faleronu, prezident Kapodistrias (než přijde král), mocnosti proti němu, filheléni a jejich vztah k řeckým osvobozenecským válkám, drinopolský mír – to jsou jen námatkou vybraná témata díla Miroslava Šedivého KRAVÁ ODYSSEA (Praha, Epoque 2011).

Čtenáři, kteří mají zájem o osudy Řecka, nikoli jen o osvěžující pobyt u moře, si tu přijdou na své.

Atraktivní námět si vybral Ivo Pejčoch v knize FAŠISMUS V ČESKÝCH ZEMÍCH (Praha, Academia 2011). Vyniká překvapujícím souborem informací a celistvostí zpracování náročného tématu. Troufám si tvrdit, že tak informovaně a zároveň účinně nebylo dosud o krajně pravicových subjektech v naší společnosti pojednáno. Pozornost čtenáře upoutá nejen přehledná kompozice, ale i živý styl. Sám název by mohl navozovat představu, že půjde o záměrně odborné dílo. Není tomu tak. Na ukázkou uvádím jen pár vybraných námětů: Vlajka, Radola Gajda, vznik fašismu ve světě, Arijská stráž, Protižidovská liga, Českomoravská obec fašistická, kuratorium, protižidovský pogrom v Příbrami 1939. Pohled na českou politickou scénu bez mýtizace a uhlazování nepříjemných pravd o Češích.

U historie se pozdrším i v díle Davida Kalhouse PŘEMYSLOVCI V 10. – 12. STOLETÍ, první díl Čeled svatého Václava (Praha, Libri 2011).

Kniha přináší mimořádné poznatky, vyniká bohatou informovaností založenou na studiu mnoha kronik. Novátorská je zjišťovací metoda kladení faktů jako téma k úvaze, jako problém, který je potřeba řešit natáčením pohledu z různých úhlů. A za spolupráce čtenáře.

Zájemci budou jistě obdivovat promyšlenou kompozici, jasnou stylizaci a přesnost výrazu. Cením si oné metody vtažování čtenáře do zkoumání.

Přemyslovci, Piastovci, Arpádovci, Babenberkové – ti všichni tu před námi znovu ožívají.

Jak naslouchat tlukotu svého srdce prozrazuje Jiří Konta v díle SLYŠET SVÉ SRDCE (Praha, Academia 2011). Sledujeme života běh profesora sedimentární petrologie zkoumajícího jílové materiály. Cenné je spojení jednoho bohatého života s historií 20. století.

V knize HVĚZDÁŘ DIPLOMAT (Praha, Academia 2011) přibližuje Libuše Koubská životní příběh doyena české astronomie Luboše Perka, všimá si jeho práce ve stelární statistice a dynamice, v galaktické dynamice (fraktály), koncepce kosmické tříště. Setkáme se zde též s vědci Jiřím Grygarem, Janem Paloušem, Petrem Lálou, Pavlem Koubským.

Obě uvedené knihy si odešly pro téma do hájemství vědy, zájemce o uvedené obory pozná, že jsou to knihy živé a vypovídající o naplnění života. Fortiter in re, sauviter in modo (rázně ve věci, vlídně ve způsobu).

Neopomíjeným námětem LF je válka. Převážně druhá světová. Sem patří dílo Jaroslava Nováka PŘISOLÍME SI

Masarykův lid

(Praha, Naše vojsko 2011). Tyto vzpomínky válečného letce zpracoval literárně Jaroslav Votava. Pozornost nepochybně upoutá působivé vykreslení odchodu z Francie (tamní chaotická situace), ohromí nás letecké akce i život po válce – létal v Ruzyni dva roky, silou vůle uhájil svou existenci i v emigraci (Jižní Afrika, Austrálie). Výmluvné i pro chmurné poznání, jak komunisté zacházeli s hrdiny letci druhé světové války, kteří bojovali pod křídly RAF v Anglii. Válečné téma obohatil svým titulem ANTHROPOID KONTRA HEYDRICH (Praha, Epoque 2011) Miroslav Jenšík. Nastoluje nové otázky, lépe řečeno pokládá je jinak než dosud. Neboť nebylo pověděno vše. Například se zabývá přípravou výsadkářů, jejich výběrem, otázkou, zda měl být vyslán Čurda, ukazuje, že konečné řešení chystal Heydrich i pro Čechy.

Právě pro nové kladení otázek je kniha přínosem k tématu tak často zpracovávanému. U válečného dění (ovšem již v daleké minulosti) zůstaneme i v knize Luboše Taraby SOLFERINO 1859 – ZLOM VE VÁLKÁCH O SJEDNOCENÍ ITÁLIE.

Akcent je položen na boje českých pluků (Magento a Melegnano).

Zvláštní pozornost autora těchto řádků i zainteresovaného čtenáře si zaslouží obraz bojů Čechů a Slováků ve válkách 20. století HRDINOVÉ ČESKO-SLOVENSKA VE SMRŠTI DVOU SVĚTOVÝCH VÁLEK (Praha, Naše vojsko 2011) zkušených autorů literatury faktu Romana Cílka a Karla Richtera. Toto dílo oceňuji jako pevně architektonicky sklenutý dějinný oblouk, jako obraz plný strhujících situací a dramatických lidských osudů.

Kultury i politiky se týká politický životopis RUDOLF MEDEK (Praha, Mladá fronta 2011), kterým jako prvním zajímavě uceleným životopisným pojednáním o Rudolfu Medkovi přispěla Katya Kocourek. Medka vykresluje jako významného reprezentanta kulturní generace i politických kontroverzí.

Jako dobrodružný příběh se čte knížka PROTI RUDÉMU BARONOVÍ (Praha, Epoque 2011) Břetislava Ditrycha. Vypráví expresivním stylem o leteckých esech první světové války (Manfred von Richthofen, Max

Immelmann, Ernst Udet, Jan Štork, Bedřich Starý, M. R. Štefánik, Roland Garos, René Fonck, Igor Sikorskij aj.).

Pavel Kosatík přináší obraz vývoje českého myšlení v knize ČESKÁ INTELIGENCE OD JAROSLAVA GOLLA PO MAGORA (Praha, Mladá fronta 2011). Kniha nás bude zajímat i dále, budeme se jí v našem časopise věnovat podrobněji. Kladem je živý text, zajímavě představované portréty, pátrání po tajemstvích skrytých za obyčejnými fakty. Přesvědčíme se, že česká inteligence není jen nějaký společenský status, ale galerie skvělých osobností, lidí s velikým myšlenkovým vlivem, skutečných osobností. Neopakují se zde pouze známé pravdy, důraz je položen na hodnoty, které do českého myšlení tito lidé přinesli. Knihu by bylo dobře mít doma.

Bez poutavosti není ani kniha Mirka a Tomáše Babicových CO NEZAVÁLY PÍSKY MEZOPOTÁMIE (Praha, Epoque 2011). Odhaluje zákulisí iráckých dějin, otázky, kdo uvedl Saddáma Husajna k moci, otázky, kdo poskytl zbraně Iráku, jak se ve válce prezentovala Česká republika aj.

Z mého pohledu je nesporně přitažlivá kniha Petra Kovaříka NÁRODNÍ SOUD NAD ZRÁDCEM KARLEM SABINOU (Praha, Modrý stůl 2010). Přináší nová fakta, je vybavena bohatými soudními dokumenty a výpověďmi svědků, informacemi z českého politického tábora. Klade otázky, kdo byl přítomen soudu, zda se zúčastnil Heller, Sládek, Karel Tůma. Analyzuje obsáhle pojem měřítka viny, také to, že odhalení mohlo působit kontraproduktivně – jako diskreditace českého politického úsilí. Proto na něm měla zájem i policie. Knihu považuji za velmi přínosnou, nikoli jen z hlediska dlouho zkoumaného tématu, ale především z hlediska štedrosti nových poznatků.

Na závěr tohoto přehledu dodávám, že jsem nemohl uvést celou tvorbu roku 2012, jde jen o výběr.

Také ovšem, a to s pocitem uspokojení, doplňuji, že jsem již zahlédl nové knihy literatury faktu, které budou zcela určitě soutěžit o ceny v roce 2013. Dosvědčuje to, že platí mé tvrzení z úvodu, totiž že literatura faktu je v naší literární tvorbě pevně zakotvena.

Jaromír Adlt

Nedomnívejte se, že znáte fakt, víte-li jen, že se stal,
ale nevíte, jak se stal.

J. S. Blackie

Na maličkostech zakládá se dokonalost,
a dokonalost není maličkost.

Michelangelo

O KNIZE J. SVOBODY: TŘI INKARNACE

Začnu u nás dost neobvykle – chválou. A dvojnásob neobvykle – chválou sdělovacího prostředku. Prozradím-li, že mám na mysli rozhlasovou stanici Vltava, určitě se přestanete divit. Je mimořádná nejen tím, že jediná „netrojčí“ jako dvojky, čtyřřadvacítky, šestky apod. a zachovala si smysluplné jméno, ale samozřejmě také svou kulturní programovou náplň. Mám rád mimo jiné cyklus *Osudy*, poutavé pořady mluveného slova vysílané o všedních dnech vždy před polednem. Často však mám smůlu. Nejsem doma, nemám po ruce přijímač, zapomenu, a tak mi leckteré pokračování unikne. Bohudík je tu náprava v podobě knižních vydání. Zatím jich vyšlo jen několik, avšak doufám pevně, že v edici *Osudy* bude Radioservis zdárně pokračovat.

Jednou z posledních knih řady jsou *Tři inkarnace* Josefa Svobody. První z nich tvoří dvě desítky let dětství a studií, druhou komunistické vězení a život v totalitě šedesátých let, třetí třicet roků v kanadském exilu.

V letech dětských a chlapeckých zakořenily v Josefovi, skautu a ministrantovi, dvě lásky: k přírodě a k Bohu. Ty jej provázely celý dosavadní život. Ta první jej přivedla k volbě vysokoškolského oboru, brzy po začátku vyvzdorovaného studia byl však zatčen. Jeho protistátní „zločin“ mi připomíná starý vtíp z doby hluboké totality: *Do cely je přiveden nový vězeň. Oznámí, že dostal pět let. „A za co?“, ptá se osazenstvo kobky. „Za nic“, zní odpověď. Staří muklové protestují: „To není možné. Za nic se dává nejmíň deset!“* Svoboda jich podle tohoto pravidla vyfasoval jedenáct. Z nich si odseděl 8 let, 5 měsíců a 14 dní. Vystřídal přitom sedmnáct míst, jedno „přívětivější“ než druhé. Nejdéle rubal jáchymovský uran. Po propuštění krmil zvířata v ZOO, pak se vzdal nadějně kariéry, a aby měl čas na studium, měřil průtoky vody v odlehlých maringotkách. Podařilo se mu uchytit se v Mikrobiologickém ústavu ČSAV. V kanadské emigraci „na stará kolena“ dostudoval a vypracoval se k vysokoškolské profesuře. Arktická léta trávil v drsných podmínkách dalekého severu při studiu místní flory.

Osudy autorovy by mohly posloužit jako bohaté téma k autobiografickému románu. Svoboda však promlouvá slohem střízlivým, a právě proto možná neobyčejně působivě. Poutavě popisuje svou každodenní práci, především však líčí portréty zajímavých a cenných, a mnohdy i

slavných osobností. V celé knížce se setkáváme s lidmi, u nichž lze spolehnout na nezištnou pomoc (a kdysi kupodivu i u několika z „opačného tábora“) a bezelstné přátelství. Autor je však vždy dalek okázalého velebení.

Z bohaté galerie postav, s nimiž se v knize setkáváme, uvedu několik příkladů. Ve vězení se Svoboda sblížil s významnou osobností katolického kléru kardinálem Trochtem. Ten se mu stal cenným rádcem a o něj po propuštění v jeho stáří pečoval. V Kanadě se spřátelil s Jiřím Krupičkou, s nímž jej pojily shodné osudy. I Krupička prošel komunistickým žalářem a získal v Kanadě profesuru. Po odchodu do geologického důchodu proslul v oboru filozofickém a poslední svou knihu vydal ve svých čtyřadevadesáti. K obdivuhodným postavám patří misionář, jehož život by sám vydal na román. Tento vzácný muž ovládající latinu, řečtinu i hebrejštinu během padesáti let své činnosti mezi eskymáky přeložil do jejich řeči valnou část Bible a čestný doktorát přijal jen jako důsledek své církevní poslušnosti. Zahynul při leteckém neštěstí. (Zdalipak by nezasloužil blahorečení?)

Svoboda se dočkal pádu totalitního režimu. Velmi emotivně působí prožitky prvního návratu do české vlasti. Radost je bohužel později zkazena tragickou smrtí mladého syna, nadějněho hudebního skladatele.

Nemohu si odpustit obsáhlejší citát, pro autora podle mne příznačný. Po dokončení knihy poslal svému editorovi mail s tímto dovětkem: *Má životní pozice ku konci mé cesty je vyjádřena v Kazateli 1, 3-11 a dále: Jaký užitek má člověk z veškerého svého pachtění...Poznal jsem, že vše je honička za větrem, ...neboť kde je mnoho moudrosti, je i mnoho hoře, a čím víc vědění, tím víc bolesti...Ale takové poselství je deprimující, a i když možná pravdivé, je to smýšlení unaveného starce. Ani příroda se jím neřídí. V ní se každá snítka stará, aby se slunci zalíbila.*

P. S. Svobodovo vyprávění – a především poslední odstavce knihy – mi připadají jako vykročení do čtvrté inkarnace. Třeba po vzoru Jiřího Krupičky.

Miroslav Šlapal

Bezpráví se leckdy dopouštíme také tím, že toho, či onoho neděláme, nikoliv jen tím, že děláme to a ono.

Aurelius Marcus

Hlavní překážkou v poznání pravdy není lež, ale zdánlivá pravda.

Artur Schopenhauer

JAZYKOVÝ SLOUPEK

U NÁS V CIZINĚ

Zaslechl jsem zprávu o víkendové akci na pražské Ladronce, sympatickém ráji kolečkových bruslařů a běžkařů na lyžích. Vyhledal jsem informační sloupeček v Lidových novinách a dočetl se, co mne tam čeká. Tak především **longboardový workshop**, čili jak dostat z křižence **skateboardu a surfu** maximum. Pak **parkour**, kde nám **In Motion Team** poradí, jak šplhat v desátém patře z balkonu na balkon a přeskačovat saltem proluku v ulici. Pak si lze vyzkoušet **Cool-DJ-School** s pomocí gramofonů **Technics**.

Kdo miluje **Star Wars**, může přijít v kostýmu **Darth Vadera** nebo **R2D2**. Budou hrát kapely **LUS3**, **Marimba Live Drums** a **Navigators**. Kola půjčuje **AGang**. Na můj dotaz mne můj vysokoškolský vnuk odradil: „Tam nechoď, to je pro děti!“ Účastníci **Ladronkafestu** se určitě dobře bavili, já bych mohl z názvu *akce* vyčíst výhradně to, že si na ní mohu dát *kafe*.

Mezi mnou a mládeží leží několik generací nejen co do zájmů, ale také pokud jde o mluvu. Je - jak mne přesvědčuji mnozí naši veřejní činitelé - to tím, že stárnu. Je to určitě moje vina. Nesleduji vývoj jazyka v různých věkových kategoriích a nenaucil jsem se angličtině. Ptejme se však: Je skutečně nutné a zdravé, aby byl náš jazyk hyzděn takovým množstvím všelijakých jazykových zpotvoření? Odpověď náležitě ilustrativní nám dá procházka po některé z našich městských ulic.

Tři domy ve smíchovské Štefánikově ulici: Jednomu z nich vévodí velký nápis **DENNY SHOES** a teprve malinká písmena nás informují, že zde lze zakoupit *Velké velikosti*. (Spojení dvou slov se stejným základem je důkazem studu, který u autora vyvolává nesympatické slovo *nadměrné*.) Vedle chvályhodně českého *Řeznictví a uzenářství* (nahradit ho termínem v cizí řeči se ukázalo nemožné) nás upoutá velký nápis **BOJA**, a teprve malinká písmenka nám prozradí, že jde o francouzskou módu. (Iniciátoři opomíjejí základní pravidlo reklamy, že má v prvním plánu upoutat sortimentem, který propaguje.) Od ciziny si ulevíme *Českou spořitelnou*, hned vedle však reklamní tabule označují, že si můžeme obstarat **L'OREAL** nebo **KÉRAS-TASE**. Pod nápisem posledním alespoň zjistíme, že původcem zboží je *Paris*. I nápisy Čechovi zcela srozumitelné jsou vyvedeny alespoň v cizí podobě: **ESTHETIKA,S optic**. Vedle Hypoteční banky pak naše krátká procházka končí u krámu s nápisy **ara shoes** a **KÁJA fashion**. Zvláště poslední titul je fascinující svým

originálním soužitím výrazů naprosto kontrastních. Podobnou procházku cizinou si může zkusit každý z nás kdekoli v naší světové Praze. A bojím se, že i jinde v cizineckých Čechách.

Touha po světovosti a utkvělá představa, že Čech s kvalitou spojuje výhradně *produkt* označený cizím výrazem, vede výrobce a prodejce k pseudoanglickému drmolení. Neodrazuje je příliš ani chudobná kampaň za přednostní nákup českého zboží. (Kupující totiž dobře ví, že většina podniků v Česku patří cizím firmám.) Používání rafinovaných cizojazyčných názvů je výsledkem iluze, že právě to *klienty* přiláká. Autoři se domnívají, že zákazníci nakoupí raději produkty *farmářské* než selské a než určitému místu dají přednost laciné *komoditě*. Že jde skutečně o reklamní omyl, pokusím se ilustrovat příkladem. Velice oblíbeným, ba přímo módním je užívání odvozenin od latinského *studere*. Je ovšem fakt, že mnohoznačnost tohoto slovesa (*studeo* = *snažím se, usiluji, přeji si, žádám, zabývám se, obírám se atd.*) umožňuje s jistou obtíží odůvodnit jeho užití v mnohých roztočivých souvislostech. V našem jazykovém povědomí je však pevně spojeno se školou a vzděláváním. Ne tak u firemních myslitelů. Často u nás na vsi chodím kolem autobazaru, který má neznámo proč v názvu slovo *student*. Dojem, že pečují o záležitosti *studentů*, vzbuzuje svým pojmenováním naše nejúspěšnější soukromá dopravní firma. Při objednávání zahraniční cesty můžete zvolit ubytování ve *studíích*. (Hodláte-li v zahraničí studovat, je to v pořádku.) Dámy pečující o svůj vzhled mohou navštívit *nehtové studio*, kde nejen prostudují stav jejich nehtů, ale tyto také náležitě upraví. Hlavinku si zákaznice nechají kultivovat ve *vlasovém studiu*. (Tam nepracují konzervativní kadeřnice, nýbrž *vlasové hygieničky*, což je dnes oficiální název pro absolventky kadeřnického učiliště.) Když se ženy optáte, kde ji tak pěkně zkrášlili, odpoví, že se to povedlo *oblíbené kadeřnici v kadeřnictví*. Honosný název tedy nefunguje.

Kam až dokráčí zvrácená praxe pojmenovávat věci jednoduché složitě a světově, lze těžko předpovídat. Nedávno mne dva kamarádi dosud aktivně činní přesvědčovali, že na *pozici* (už nemáme pracovní místa!) uklízečky byla u nich v podniku přijata *hygienička podlahových krytin*.

Miroslav Šlapal

VZPOMÍNÁME

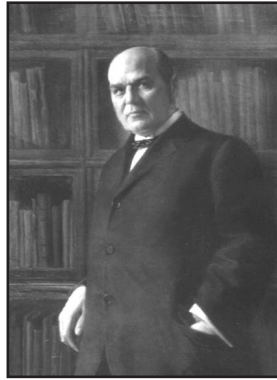
ANTONÍN ŠVEHLA

V letošním roce si připomínáme dvojím výročí – 140 let od narození (1873) a 80 let od úmrtí (1933) – předního československého státníka a politika Antonína Švehla. Do naší novodobé historie se zapsal jako ministr vnitra a předseda vlády první Československé republiky. Byl to představitel našeho agrárního hnutí, spoluzakladatel Sdružení českých zemědělců, stál u zrodu agrární strany a vtiskl jí svou tvář. Proměnil ji z malé zájmové strany v masovou politickou hnutí, které spojovalo všechny sociální vrstvy na vesnici. Stavěla se za demokratické, přísné a všeobecné volební právo, čímž získávala značnou podporu a zvyšovalo to její politický vliv. Takto působící strana potřebovala mít pravidelnou tiskovou tribunu. Proto ze Švehlova podnětu byl založen deník Venkov, který se později stal nejvlivnějším deníkem agrární strany. Švehla byl od roku 1903 předsedou Tiskařského a vydavatelského sdružení zemědělského, které později bylo základem prestižního a respektovaného agrárního nakladatelství Novina. Už v roce 1907 založil Rolnickou tiskárnu. Byl zvolen do českého zemského sněmu a stal se předsedou Svazu českých zemských poslanců.

Švehla patřil mezi představitele domácího odboje a měl zásadní podíl na vzniku samostatného československého státu. Přináležel k „mužům 28. října“ (A. Švehla, A. Rašín, F. Soukup, J. Stříbrný, V. Šrobár), byl místopředsedou Národního výboru. Jako spolupracovník T. G. Masaryka mnohokrát osvědčil svou uvážlivost a soudnost ve složitých situacích domácí politické scény.

Švehla byl tvůrcem I. pozemkové reformy. Rovněž se podílel na přípravě ústavy z roku 1920. Jako výrazný demokrat kladl v politice důraz na zájmy celonárodní před zájmy stavovskými.

V letech 1918 až 1933 byl poslancem Národního shromáždění. V prvních letech existence Československé republiky se jako ministr vnitra zasloužil o stabilizaci nového státu, ať už se to týkalo správního aparátu, budování armády a policie, přípravy návrhů ústavních zákonů pro parlament i volebního řádu. V letech 1922 až 1929 jako předseda tehdy nejsilnější strany – strany agrární – Republikánské strany čs. venkova zastával post premiéra (mimo období Černého úřednické vlády v roce 1926). Tehdejší rozpory mezi stranami vládní koalice se snažil překonávat ve prospěch celostátního zájmu prostřednictvím neoficiálního orgánu jejich spolupráce tzv. „koaliční pětky“.

V roce 1927 podpořil Masarykovu prezidentskou kandidaturu, když sám odmítl svou vlastní kandidaturu. Avšak už v roce 1929 pro vážnou chorobu ukončil své politické a veřejné angažmá. Před krátkým časem vydaná Korespondence T. G. Masaryk – Antonín Švehla (MÚ AV ČR 2012) potvrzuje, že Masaryk premiéra Švehla pokládal v politické sféře za svého partnera a vážil si jeho zdravého úsudku, oceňoval jeho obratnost a intuici.

Jeho vliv překročil i domácí hranice, když s Milanem Hodžou inicioval program spolupráce agrárních stran ve střední Evropě. Švehla zastával názor, že se zemědělci musí účastnit politiky své země, aby mohli mít vliv na zákonodárství a státní správu. Z tohoto podnětu se v roce 1928 konala v Praze valná hromada Mezinárodního agrárního byra, do něhož se přihlásilo sedmnáct zemědělských stran z různých států Evropy. Tato iniciativa, později známá pod názvem Zelená internacionála, v roce 1930 přenesla své centrum z Prahy do Paříže.

Na mysl venkovského obyvatelstva působilo Švehlovo silné sociální cítění. Proslulým se stal jeho výrok: „Bohatí nemohou pychnouti v přebytku a chudí nemohou zoufatí v nedostatku.“ Jeho smysl pro sociální spravedlnost mu diktoval tato slova: „Právě nesmírně těžké doby hospodářské vyžadují, abyste pečlivě volili své vůdce, kterým svěřujete své osudy. Dbejte, aby měli na prvním místě srdce – snad se vám to zdá příliš citovým. Ó ne – rozvážil jsem dobře, že právě v době těžké je třeba, aby vedoucí člověk měl srdce na pravém místě, aby dovedl hřejivým citem probudit lidské svědomí k plné odpovědnosti a dal zároveň ušlechtilý podnět k práci a činům pro lid hospodářskými poměry zkrušený. To mějte na mysli, když volíte své zástupce na vůdčí místa. Budte přísní ve výběru, vězte, že také kontroly nebude dosti.“

Antonín Švehla dožil na svém rodném statku v Hostivaři, kde 12. prosince 1933 zemřel. Pohřben je na hostivařském hřbitově. Byl nazýván sedlákem-intelektuálem, génem zdravého rozumu, ale také mistrem kompromisů. Budoval československou prosperitu na demokratických základech.

Zora Dvořáková

OTOKAR BŘEZINA, VÍTĚZSLAV NEZVAL

V našem prvním letošním literárním připamatování spojíme výročí dvou českých básníků: Otokara Březiny (1868–1929) a Vítězslava Nezvala (1900–1958). Dvě generace, světonázorově nesouzněli – než stopa obou v českém básnictví je nepominutelná.

Na skon Otokara Březiny reagoval Vítězslav Nezval verši, které jsou básníkovým projevem velkého obdivu a úcty k dílu zemřelého.

Smuteční hrana za Otokara Březinu

Když ztratil v smrti duch svůj uzamčený kruh
jímž chrání Věčný Bůh svou Modrou Katedrálu
jde v třpytu zlatých much stín rakve plný stuh
vstříc spánku bez předtuch jak svaté lázni Grálu

Kněz klečí v modlitbách a jak by chřestil hrách
při dlouhých nešporách za růžencové hrany
ho jímá dlouhý strach a zbožně líbá prach
Král leží na márách ve dveřích u dvorany

Je bez nástupce Král jak by se průvod bral
a beze slova štkal do tíhou kruté rány

měsíc jak svatý Grál se světlem rozehrál
a hrana hučí dál na všechny čtyři strany

Je opuštěný trůn v smutečním smyku strun
králové bez korun se rozpadají v prachu
a světlo sedmi lun jež hlídá texty run
se tříští na portál a uhasíná v strachu

Je bez nástupce Král jak by se posel bral
a těžce vrávorá stín koně smrti kluše
a korunovační sál kde jak by duhou hrál
se vznáší svatý Grál z hvězd básníkovy duše

ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

Věk se navrhuje všem. V poslední době odešlo navždy několik členů Klubu Milady Horákové. Z Olomouce jsme obdrželi dopis univ. prof. dr. Jiřího V. Musila, CSc., v němž vzpomíná na svého přítele, člena olomoucké pobočky KMH doc. MUDr. Karla Vykoupila, který zemřel v Irsku. Z dopisu vybíráme:

„Karel Vykoupil se narodil v Olomouci 12. září 1925 a zemřel v irském přímořském letovisku Ardmore 9. dubna 2012. Jako student se účastnil protinacistického odboje a později se zapojil do protikomunistického odboje a byl odsouzen na řadu let (92 měsíců).

Karel se rozhodl z důvodů politického pronásledování opustit vlast spolu se svou manželkou, dětskou lékařkou. Manželé Vykoupilovi se uchýlili do Spolkové republiky Německo. Karlovi nebylo umožněno z politických důvodů být promován lékařem na LF UP v Olomouci, ačkoliv studoval s vynikajícími výsledky. Proto vystudoval medicínu na lékařské fakultě univerzity v Mnichově, obhájil tam disertační práci a složil předepsané lékařské státní zkoušky. MUDr. Drahoslavě Vykoupilové byl bez problémů nostrifikován diplom dětské lékařky. Oba potom našli uplatnění v Hannoveru. Drahoslava vedla privátní dětskou ordinaci a byla vysoce hodnocena rodiči svých dětských pacientů. Karel byl přijat na tamní lékařskou fakultu a byl pověřen výukou v hodnosti docenta svého oboru.

Po odchodu do důchodu požádal Karel o rehabilitaci na olomoucké LF UP a v březnu 2010 „podepsal spectabilis děkan LF UP dekret ‚rehabilitovaného studenta‘ dokonce s doprovodným dopisem, v němž se omlouvá za zločin, kterého se na mě dopustil komunistický režim“ (citace pasáže v dopisu doktora Karla Vykoupila z 22. 3. 2010). Těžkou ránou pro Karla byla smrt jeho manželky Drahušky, jak ji jemně oslovoval, se kterou žili ve svém domě v irském městečku Ardmore po nástupu do penze od počátku devadesátých let.

Jelikož žil po smrti své manželky v osamocení, dostali jsme zprávu o jeho situaci teprve po několika měsících hledání jeho osoby. Domnívali jsme se, že je hospitalizován v některé z oblastních nemocnic v blízkém i vzdálenějším okolí jeho bydliště – Waterfordu, Youghalu či dokonce v Corku. Nakonec se nám v dalším období pátrání podařilo kontaktovat jeho obvodního lékaře a ten nás zprávil o úmrtí našeho i svého přítele.

Během první dekády 21. století jsem doktora Karla Vykoupila, rodilého Olomoučana získal k členství v KMH a současně jsem zprostředkoval a doporučil jeho přihlášku a přijetí do olomoucké pobočky Klubu dr. Milady Horákové.

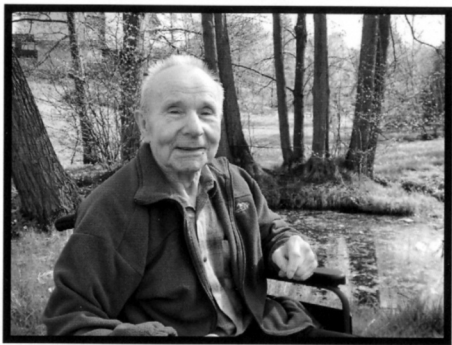
Dodneška se s manželkou smiřujeme se skutečností, že v dalekém jihozápadním přímořském koutě Irska zemřel náš rodinný přítel.

Stejně jsme vzpomínali na zesnulého člena pobočky Klubu dr. Milady Horákové v Olomouci, emeritního doc. MUDr. Karla alias Charlese Vykoupila, M.D. – věkem nejstaršího a členstvím nejmladšího člena v naší nemocni a úmrtími redukované olomoucké pobočce klubu. S úctou budeme vzpomínat na tuto významnou osobnost a stejně tak na jeho manželku. Jejich životní osudy jsou ukázkou odolnosti, síly vůle a schopností našich spoluobčanů a přátel, kteří pozoruhodně reprezentovali v cizích podmínkách odbornou i obecnou intelektuální úroveň, byli uznáváni a oceňováni.“

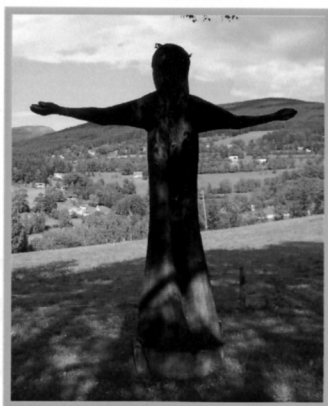
Jiří V. Musil

Masarykův lid

Mezi těmi, kteří se s námi rozloučili, byl náš mnohaletý člen pan Bořivoj Pohl.

*Za to, že mnoho věnovals mi, chválit Tě mohu vroucněji,
že vzal sis, co tížilo mě, za to Ti Pane děkuji.*

Oznamujeme všem blízkým a známým,
že odešel po delší nemoci na pout' věčnosti
naš táta, manžel, děda a praděda

Bořivoj Pohl

dne 3. ledna 2013

ve věku 89 let

Opustil nás dobrý člověk, zastánce idejí
a myšlenek T. G. Masaryka,
českého Sokola, vyznavač evangelia,
milovník turistiky, umění a krásné hudby.

Poslední rozloučení se koná
ve čtvrtek 10. ledna 2013 ve 12 hodin
ve sborovém domě

Českokobratrské církve evangelické
Masarykova 454/22, Liberec

Za pozůstalé
manželka Jiřina,
synové Bořivoj a Přemysl Pohlovi
se svými rodinami.

Z pobočky Klubu Milady Horákové z Hradce Králové, která úzce spolupracuje s tamní Masarykovou společností, pravidelně do pražského centra přicházejí pozvánky, které nás seznamují zejména s jejich přednáškami, jež mají mnohaletou tradici.

Masarykova společnost a Klub Milady Horákové Hradec Králové

a ostatní demokratické organizace města

Vás zvou na shromáždění občanů

**u příležitosti 163.výročí narození prvního prezidenta
Československé republiky**

**TOMÁŠE GARRIGUE
MASARYKA**

**ve čtvrtek 7.března 2013 v 17.hod.
na Masarykově náměstí v Hradci Králové**

Program : Zahájení
Projev primátora MUDr. Zdeňka FINKA
Dívčí pěvecký sbor ZŠ Kukleny

INFORMACE

Gymnázium Milady Horákové představilo 23. ledna své první maturanty. Je až neuvěřitelné, jak uběhly čtyři roky ode dne, kdy byli na slavnostní imatrikulaci v Brožíkově síni Staroměstské radnice přijímáni. Nesmělí chlapeci i bázlivé dívky tehdy stěží vnímali velikost tohoto okamžiku. Jejich slavnostní oděv napovídal, že vědí, do jaké školy vstupují, či nese jméno a či odkaz se má stát krédem jejich života. A nyní přede mnou stojí lidé dospělí, kteří nejen noblesou svého zevnějšku, a ten nebyl ledajaký, ale i svým vyjadřováním a celkovým vystupováním do-

kazovali, co jim dalo čtyřleté studium na této škole. Všechny maturantky v dlouhých a často nádherných šatech, chlapci v tmavém s černými motýlky. Prostě společenství, z jehož projevů jsem okamžitě nabýval dojem o jeho dospělosti, o vlivu, jaký mělo studium na této škole pro utváření jeho kulturní úrovně. Zvlášť potěšující bylo vystupování vietnamských studentů a studentek, jejichž přirozené chování, ničím se nelišící od našich, úroveň plesu ještě posunulo o stupeň výš. Svědkem této velké události byl Národní dům na

Smíchově, jehož kapacita se pro veliký zájem ukázala nedostatečná.

Byl to krásný večer a díky za něj i za to, co mu předcházelo, panu řediteli gymnázia, profesorům a studentům.

František Šedivý
Fotografie Miroslav Malenínský

Masarykův lid

Gymnázium Milady Horákové

Před vánočními svátky navštívili naše gymnázium hrdinové II. odboje, váleční veteráni generál v. v. Alexander Beer, plukovník v. v. Pavel Vranský, plukovník v. v. Antonín Štícha a plukovník v. v. Ludevít Štefka. Tuto besedu zorganizovala asociace Vojáci společně (hosty do naší školy doprovodil i prezident této asociace plk. v. v. Jan Kříž) ve spolupráci s Magistrátem hl. m. Prahy a našimi vyučujícími dějepisu. Pro naše studenty to byla mimořádná příležitost seznámit se s přímými účastníky bojů za svobodu českého a slovenského národa v době nacistické okupace Československa a s jejich pohledem na dnešní společnost. Velký zájem a odezvu mezi účastníky této besedy vyvolalo téma vlastenectví.

Pohledy studentů 4. ročníku Gymnázia Milady Horákové ... na vlastenectví

Bohužel, v dnešní době není vlastenectví dostatečně „cool“. Každý sní o kariéře v zahraničí, kdekoli, hlavně daleko od rodné země. Také si myslím, že je typicky českým přístupem od problémů utéct, nebo počkat, až je za nás vyřeší někdo jiný. Místo aby lidé bojovali za svoje názory a ideály, sklopí uši a podvolí se.

Možná pokud bychom věnovali větší prostor například české kultuře v médiích, viděli bychom, že máme na co být hrdí. Jenže na kolika z nepřeberného množství českých televizních kanálů mají kvalitní české snímky přednost před „béčkovou“ komedií ze zahraničí? Jaký je poměr vydávání nových českých autorů a desátého dílu nejnovější upírské ságy? Jak se mají lidé učit mít rádi zemi, jejíž kulturu prakticky neznají?

Nezbývá než doufat, že pokud by opravdu přišla krize a došlo by na ohrožení naší svobody a našich práv, vzpomněl by si národ na ty, kteří za onu svobodu a práva bojovali, a vyburcoval by se k aktivitě. Už kvůli těm, kteří pro stát, ve kterém my dnes spokojeně žijeme, položili své životy.

(Tereza)

V naší malé vlasti má vlastenectví dlouhou tradici. Láska k vlasti a jazyku nás kdysi zachránila před poněmčením. V době ohrožení první republiky se formovala armáda takovým tempem, že celý svět žasl. Naši vojáci bojovali na cizích frontách za svou vlast.

Naše země dostala v průběhu historie mnoho ran, od obsazení německými armádami přes násilné potlačení pražského jara až po tunelování významných podniků. Dnes se vlastenectví někam podělo, mnoho lidí neví, co to znamená, a snad ani vědět nechce. V této šedé zóně se našťestí objevují záblesky naděje přicházející od lidí, kteří nezapomněli a doufají v přetrvání národních hodnot. Optimismus nás nesmí opustit, protože člověk, který věří, je silnější než člověk, který víru postrádá.

(Tomáš)

Nedávno jsme se v naší škole zúčastnili besedy s válečnými veterány, na jejímž konci jsme vyslechli řeč generála Beera o vlastenectví. Byla to řeč poněkud smutná a vyjadřovala určité zklamání ze stavu dnešní společnosti.

Někteří tvrdí, že se vlastenectví projevuje hlavně v době, kdy je národ v ohrožení. Podle mě by k vlastenectví měl být člověk vychováván a nosit si je v sobě, což v dnešní době prostě chybí.

(Kryštof)

Dnes je obvyklé považovat celý svět za jeden celek. Musím dát za pravdu válečným veteránům, kteří navštívili naši školu, že by člověk měl znát historii své vlasti, měl by vědět, odkud pochází a kam se bude rád a hrdě vracet. Že se však člověk někde narodí, není jeho zásluha ani provinění, je to prostý fakt. Mít zájem změnit svou vlast k lepšímu bych nenazval vlastenectvím, ale projevem morálních hodnot jednotlivce. Proto bych příliš nezdůrazňoval slovo vlastenectví. Jsem Pražan, jsem Čech, jsem Evropan a jsem pozemšťan jako kdokoliv jiný.

(David)

Není to tak dávno, co jsme seděli jako přibití na židlích v největší učebně na škole, poslouchající přísný hlas pana generála Beera a jeho kritickou řeč. Možnost setkat se s hrdiny druhé světové války byla jedinečná. Také proto ji využilo téměř celé gymnázium.

Všichni přítomní hltali vyprávění o skutečných hrůzných událostech. Když však přišla řeč na vlastenectví, pan generál se rozčílil. Příčinou jsme byli my. Bylo nám snad vidět na očích, že je nám toto téma cizí? On a další hrdinové pociťovali lásku ke své zemi i zodpovědnost za ni. V dnešní době podle pana generála vlastenectví vymizelo. „Všichni se cítí být Evropany, ale jsme Češi!“ řekl důrazně.

Nedávno mě zaskočila jedna malá holčička otázkou, jaký je rozdíl mezi Santou a Ježíškem. Razantnost mé reakce překvapila i mě samotnou: „My jsme Češi a nám nosí dárky Ježíšek, žádný Santa, toho ať si nechají v Americe!“ Je i tohle pocit vlastenectví? A kde se to ve mně vzalo?

Pro mě je to jeden z nejkrásnějších pocitů. Víím, kam patřím a kde je mé místo. A právě to je podle mne součástí vlastenectví.

(Lucie)

Masarykův lid

Otiskujeme přehledy přednáškových cyklů, které pořádají Masarykova společnost a Společnost Edvarda Beneše.

Masarykova společnost

dovoluje si Vás pozvat na tradiční přednáškové a diskusní podvečery
1. pololetí roku 2013

* ve čtvrtek 14. února 2013

PhDr. Zora Dvořáková, CSc.: Stanoviska české společnosti pro Masaryka a proti němu

* v sobotu 16. března 2013 v 9.30

(v rámci valného shromáždění Masarykovy společnosti)

PhDr. Jaromír Jermář, senátor Parlamentu České republiky: Československé legie a jejich odkaz dnešku

* ve čtvrtek 11. dubna 2013

Mgr. Richard Vašek, PhD.: T. G. Masaryk novinář

* ve čtvrtek 16. května 2012 POZOR! Začátek přednášky 16.30 hod.
Prof. RNDr. Zdeněk Půlpán: Masaryk – Matematika - Rukopisy

* ve čtvrtek 13. června 2012

PhDr. Kateřina Maýrová: Hudba v Masarykově rodině (K 90. výročí úmrtí Charlotty Masarykové)

Přednášky se konají (s výjimkou valné hromady a přednášky prof. Půlpána) vždy ve čtvrtek
v zasedací místnosti Ústavu pro českou literaturu AV ČR
Na Florenci 3, Praha 1, 3. patro, vchod C (výtah)

Jarní cyklus přednášek Společnosti Edvarda Beneše

středa. 6. března 2013

PhDr. Josef Zmr, CSc.

Filozofický ústav Akademie věd České republiky

ÚSTAV T. G. MASARYKA A EDVARD BENEŠ

středa 3. dubna 2013

prof. PhDr. Miloslav Bednář, CSc.

Filozofický ústav Akademie věd ČR

ODSUN NĚMCŮ Z ČESKOSLOVENSKA PO 67 LETECH

středa 24. dubna 2013

PhDr. Jiří Rajlich

Vojenský historický ústav

ČESKOSLOVENŠTÍ DOBROVOLNÍCI VE ŠPANĚLSKU

1936-1939

středa 15. května 2013

PhDr. Zdeňek Pousta, CSc.

Archiv Univerzity Karlovy

**EDVARD BENEŠ – OBNOVITEL ZAKLÁDACÍ LISTINY
UNIVERZITY KARLOVY**

*

**Přednášky se konají od 17.30 hod.
v místnosti č. 200 na Filozofické fakultě
Univerzity Karlovy, nám. Jana Palacha 2, Praha 1**

Masarykův lid**DÁRCI ML**

Adamcová	Jarmila ak. mal.	Praha 5	100	Jouza	Jan	Zásada	200
Anděl	Eduard	Liberec	150	Jůna	Jaroslav	Zásada	200
Antropius	P.V.	Praha	200	Kadlec	Jiří Ing.	Hodonín	200
Bališová	Radmila RNDr.	Chrudim	200	Kařebávek	Václav	Most	100
Beránek	Jindřich Mgr.	Praha 4	150	Kavalířová	Naděžda MUDr.	Praha 4	400
Bobek	Karel JUDr.	Praha	200	Keller	Jan	Zbytov	200
Boček	K. a M.	Český Brod	100	Klobas	Miroslav	Hr. Králové	1000
Capoušek	Evžen Ing.	Praha 5	200	Kocián	Jiří dr.	Praha	300
Cellar	Václav	Praha 9	300	Kolářová	Milena	Praha	100
Čelko	Vojtěch PhDr.	Praha 5	100	Kolářová	Ilona	Praha	150
Černý	Jindřich	Praha	300	Kolářský	Aleš dr.	Praha	100
Čílová	Blanka	Nová Paka	100	Körnerová	Libuše	Plzeň	400
Čupera	Jan	Praha 8	100	Kozák	Vladimír	V. Popovice	200
Děd	Jan	Plzeň	100	Král	Václav JUDr.	Praha 10	400
Dobeš	Bohumír	Týniště n. O.	200	Králová -Hrdličková J.		Česká Třebová	400
Dolečková	Radmila RNDr.	Praha 10	200	Krčmová	Jana MUDr.	Praha	200
Dvořák	Filip Ing.	Praha 10	300	Krejčí	Jiří	Havl. Brod	200
Dvořák	Jiří	Uhl. Janovice	100	Křeček	Stanislav JUDr.	Praha 2	900
Erhart	Otakar	Praha 6	100	Křížková	Ludmila	Praha 3	200
Fajkus	Vlastmil Ing.	Praha 4	400	Křížková	Ludmila	Praha 3	200
Faranová	Drahomíra	Třebíč	200	Kubátová	Marie	Chrudim	100
Franc	Jaromír Ing.	Brno	100	Kubešová	Eva	Liberec	900
Frommer	Alfréd	Olomouc	400	Künzel	Gunnar Ing.	Ustí n. Orl.	300
Hájková	Bohumila	Praha 4	150	Künzel	Gustav Ing.	Letohrad	100
Havlín	Radovan	Třebovka	1000	Lamač	Josef	Praha	100
Hendrychová	Soňa JUDr.	Praha 10	300	Legdan	Michal	Karvinná	200
Hnilička	Stanislav	Liberec	100	Línek	Milan	Třebechovice	100
Hora	Karel	Praha	100	Löbl	Karel prof.	Praha	100
Horáčková	Milena	Praha	100	Loukotková	Ivanka JUDr.	Benešov	400
Horská	Zdeňka Dis.	Brno	200	Málek	Jiří JUDr.	Praha 8	700
Hořínek	Karel ak. sochař	Olomouc	200	Matouš	Stanislav	Jablonec n. Nis.	150
Houdková	Kateřina	Praha 10	1400	Matoušek	Miloš	Praha 10	100
Hradil	Stanislav	Bruntál	100	Merta	Jan	Praha 10	100
Chlupáč	Vladimír	Litoměřice	400	Mikesková	Magdalena Mgr.	Rakovník	100
Janasová	Marie	Praha	100	Nešvera	Václav Ing.	Praha 5	400
Jandusová	Růžena	Praha 6	400	Nocar	Ladislav	Tlučná	100
Jech	Zdeněk	Přelouč	200	Novák	Ladislav	Polná	100

Masarykův lid

Novák	Václav	Jaroměř	200	•	Snítilovi	V. a H.	Praha 4	200
Otter	Jiří dr.	Praha	400	•	Stolín	Bedřich	Lomnice n. P.	100
Pasovská	Věra	Písek	200	•	Stráský	František Ing.	Trh. Sviny	100
Pavlíček	Zdeněk	Praha	50	•	Svatuška	Miroslav	Týniště n. O.	200
Pekařská	Slávka	Č. Budějovice	150	•	Světlík	Marek Mgr.	Praha 4	200
Pekařská	Slávka	Písek	200	•	Šafr	Jan ing.	Praha 6	150
Pekařská	Slávka	Č. Budějovice	150	•	Šedivý	František Ing.	Řevnice	900
Pichrtová	Marie	Praha	200	•	Šešinová	Drahomíra MUDr.	Praha 6	200
Plachta	Miloš Mgr.	Semily	100	•	Štěpánková	Jaroslava	Praha 14	200
Pokorný	Zdeněk Ing.	Praha 10	200	•	Štěrbáčková	Dagmar	Praha	100
Požízka	Josef	Olomouc	100	•	Švarc	Jaroslav	Lupenice	100
Potměšilová	Jiřina prof.	Praha 4	100	•	Švecová	Libuše	Praha 4	200
Prosek	Vítězslav	Praha 5	500	•	Täuber	Ervín Ing.	Praha	200
Richter	Miroslav	Budyně n. O.	100	•	Theimer	Jaroslav	Litomyšl	200
Růžička	Daniel Mgr.	Praha 8	200	•	Ústav pro soudobé dějiny		Praha	300
Růžička	Miloslav	Vilémov	400	•	Verner	Josef	Chvaletice	100
Růžičková	Zdena	Hošťálková	150	•	Veteška	Jaroslav	Praha 6	100
Růžičková	Markéta	Praha 6	200	•	Wild	Karol PhDr.	Hamburk	500
Sedlák	Václav Ing.	Hudčice	200	•	Zástěrová	Marie	Strakonice	400
Sejková	Blažena	Praha	250	•	Zelený	Karel RNDr.	Praha 5	100
Síblík	Bohumil	Kletice	100	•	Zinner	Petr	Radotín	50
Skalský	Bohuslav	Poniklá	100	•	Žídek	Leo	Ostrava	200
Sklenář	Jan JUDr.	Praha 3	500	•	Žmolíková	Jana MUDr.	Praha 3	100

Bankovní spojení: ČSOB, č. ú. 556682/ 0300

ŽIVOTNÍ JUBILEA

Z loňského roku připomínáme životní jubileum 70 let

Švecová Milada - 11. 12. 1942

PŘEDEŠLI NÁS

Hanzl Bohumil	Dobříkov	•	Pichrt Jan	Praha 4
Jandusová Růžena	Praha 6	•	Podhorská Marie	Praha 6
Joudal ing.	Hradec Králové	•	Špundová Dana	Olomouc
Machek Jiří	Olomouc	•	Zelený Karel	Praha 5